

Kétszázötvenötöt
cikket csak ak-
kor küldünk vas-
szal, ha helyet
mellékelnek. Ké-
pzeteket hat lán-
nál tovább nem
fogunk.

Szerkesztő:
Ull. Hefele-
stein 47.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE

Cikkeket csak a
szűz engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.

Hirdetvényt:
Andrássy-út 83.
Telefon 80-78.

TARTALOM: Daisy Minor-Wien: Liguori Szent Alfonz valláserkölcstana. – K ú n f i Zsigmond dr.: Tankötelezettség és gyermekmunka. – Schwimmer Rózsa: Szociális munka. – Glosszák. – Groszmann Janka: Fővárosi nőtisztviselők vidéken. – A nőszövetség anyaságvédelmi ankétje. – Vida Goldstein-Melbourne: A nőmozgalom Ausztráliában. – Szexuálpedagógiai szaktanácskozmány. – Dr. R. N.-né: A lakók szolidaritása a háziúrral. – Szemle. – Irodalom. – Gergely Janka: A gólyamese. – Szerkesztő üzenetei. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

LIGUORI SZENT ALFONZ VALLÁSERKÖLCSTANA.

Írta: DAISY MINOR-WIEN

Nem régiben egy interpellációt nyújtottak be a képviselőházhoz, felolvasását azonban nem engedték meg. Tartalma nagy, általános érdekű és különösen a nőket érdekli – ezek közül is főképp az anyákat, akiknek nagyon is szívük-
höz fog szólni.

Az interpelláció a szent Liguori valláserkölcstanának kivonatát tárgyalja, Grassmann Róbert összeállítása és fordítása nyomán. Afféle gyónási tükör, vezérfonal gyóntatóatyák számára, hogy milyen kérdéseket kell a gyóntatószékben felvetniök. Liguori szt. Alfonz maga ezt írja róla: „Egy gyóntatóatyának sem szabad a valláserkölcstan tanulmányozásával felhagyni és azok, akik a gyóntatóatyai tisztségre súlyt helyeznek, nem egykönnyen hagyják magukkal elhithetni, hogy az erkölcstudomány mindennapi tanulmányozása nélkül elég ügyessé tehetik magukat ennek a hivatalnak a betöltésére.”

Csakhogy a kerek világon nem találkozik oly durván tisztességtelen, minden erkölcsi érzést sértő és egyúttal oly frivol dolog, mint azoknak a kérdéseknek tartalma, melyeket a papnak, a legényembernek Grassmann közlései szerint asszonyhoz vagy fiatal leányhoz intézni kell!

A nemi élet legrejtettebb mélyébe kell belenyúlnia és brutális kézzel szétszakítania azt a fátyolt, melyet természetes szégyenérzet és női szemérem szőttek fölébe. Kényszerítenie kell az asszonyt, hogy egy harmadik személynek olyan dolgokat mondjon el, ami egyáltalában nem képezheti beszélgetés tárgyát. A fiatal leányt a betegesen kifejlődött érzékiség termé-

zetellenes műveleteiről kell kikérdezni, amelyeket eddig bizonyára nem ismert, amelyre mesterségesen ráirányítják így figyelmét, hogy szeméremérzetét mindenkorra elvegye és képzelőtehetségét megfertőzze. Sohasem fogja a természet minden folyamatáról leányát felvilágosító anya ezeket a tárgyakat megbeszélni – az idegen legényemberrel azonban mindezt részletesen kell a leánynak meghányani-vetni!

Minden tisztességes asszony felháborodik az ilyen kérdések miatt és magából kikelve utasítja azokat vissza. Teljesen kizárt dolog, úgy idézni, vagy csak közelítőleg is körülírni lehessen mindazt, amit gyónóatyának és gyónónak egészen elfogulatlanul kell megbeszélniük. Egyetlen férfinak, még a legtürelmesebbnek sem szabadna eltűrni, hogy feleségéhez ilyen kérdéseket intézzenek – minden anya meg fog borzadni, hogy leányához ilyen kérdéseket intézhetnek.

De talán hamisítás Grassmann úr kivonata? Nippold jénai tanár megállapította a mű hitelességét és 1894-ben a stettini bíróság is megvizsgálta és jogérvényes nyilatkozatban helyesen fordítottnak jelentette ki. A valódiságon tehát nem lehet kételkedni!

De szent Liguori 1696 -1787 közt élt és akkor az erkölcsök meg kifejezések sokkal durvábbak és fesztelenebbek voltak, mint ma. Lehet tehát, hogy ezek az előírások elévültek már és kikoptak a használatból? Sajnos, nem! IX. Pius 1871-ben szent Liguorit az egyház doktorává és az egész egyház mesterévé jelentette ki, valláserkölcstanát az erkölcs minden kérdésében irányadónak nyilvánította és ennek az erkölcstannak előírásait minden egyházi tanulmány, minden keresztény gyakorlat, minden iskola és a lelkiismeret vezetése terén zsinórmértékül ajánlotta, XIII.

Leó pápa pedig ezt 1879-ben kifejezetten megerősíti és hozzá fűzi még, „hogy műveit a hívők megütközés nélkül átkutathatják, mint ezt egy lelkiismeretes gondnal végzett vizsgálat megállapította.”

A vallás erkölcstannak ezek a szabályai tehát még ma is érvényesek, minden papnak tanulmányul ajánlják és minden ezeket alkalmazó és ilyen kérdéseket felvető gyónatóatya csak ennek az erkölcstannak az előírásai szerint cselekszik. Ismétlem: egyetlen egy tisztességes nő sem tűrné el, hogy világi ember ilyen kérdéseket intézzen hozzá – és a paptól eltérje őket?

Az orvos többnyire házas, mindenesetre nem fogadalomból nőtlen – szabad feleséget vagy szeretőt tartania, ahol és amikor akar, kivéve hivatáskörét. Orvosi vizsgálatoknál többnyire jelen van egy harmadik személy is, pl. anya – legalább is jelen lehet, míg a gyónatószékben ez lehetetlen. Az orvos nem tudakozódik akármelyik betegségnél nemi dolgokról, hanem csak akkor, midőn fizikai és lelki betegség utalnak arra, a papnak ellenben kötelessége, hogy ilyen kérdéseket minden asszonyhoz vagy minden leányhoz intézzen, akik talán sohasem hallottak ilyen dolgokról – egyszerűen szuggeráló kérdéseket veszen fel, amelyek pedig neveléstani és erkölcsi szempontból elvetendőek.

A hivatalával visszaélő orvost eltiltják gyakorlatától – hivataltársai kizárják – hogy vagyunk azonban a papokkal?

A vallás erkölcstan erre is világos, de egyúttal oly elrettentő választ ad, hogy itt nem boncolhatjuk tovább.

Igaz, nem minden pap és nem minden alkalommal intézi gyónóihoz a neki előírt, a szemérmert sértő kérdéseket, de szabad, sőt fel kell vetnie őket – ami sehol sem lehetséges, itt meg van engedve – parancsolva!

Ha időközönként hír fut végig a közönségen, hogy egy pap asszonyt vagy leányt tisztességtelen kérdésekkel zaklatott, naiv lelkek és velük én is, azt hittük ez csak egy ember bűne, amelyért nem lehet felelőssé tenni az összességet. A valóság azonban egészen mást tanít: az az ember utasításai szerint járt el és nyilván nem kivétel, kivételt csak az az asszony vagy leány képezett, aki elég bátor volt a dolgot kipellengérezni, míg a nagy többség részint szegényből, részint a pap tekintélyétől való félelemből hallgat.

Szándékosan tartózkodom minden szenvedélyes vitától, melyet az ügy valósággal kikényszerít, és megelégszem a pusztán lények megállapításával és a belőlük folyó logikus következtetésekkel:

1. A szt. Liguori vallás erkölcstanának kivonata kétségtelenül hiteles.

2. A benne foglalt tanítások még ma is használatban vannak. A papnak legelső főnöke a pápa rendelete folytán ezeket a minden erkölcsi érzést kigúnyoló kérdéseket fel kell vetnie és töviről-hegyire megbeszélnie.

3. Minden gyónáshoz járuló nő ki van téve annak, hogy ily módon durván inzultálják és megsértik – ő védtelen ezzel szemben és kényszerhelyzetben van.

Mindenkire magára rábízom, hogy ebből következtetést vonjon le.

De nemcsak az asszonyokat és leányokat kell tekintetbe vennünk, akik az ilyen eljárás miatt felháborodnak és megsértődnek, nekünk arra a sok ezer nőre is kell gondolnunk, akiket tudatlanságuk, érzéki hajlamuk és minden erkölcsi ellenállóképességük hiánya mellett olyan oldalról támadnak meg, amelyen a f e l-tétlen engedelmesség gyakorlását szokták meg. A legtöbb esetben arra vannak predestinálva, hogy a természetellenes és ép azért kevés kivétellel lehetetlen papi nőtlenségnek pótlékát képezzék és ezzel közvetve az egész nép erkölcsét megmérgezzék.

Ez a körülmény arra utal bennünket, hogy a dolgot magasabb szempontból vegyük vizsgálat alá és nem csupán úgy, mint azon asszonyok és leányok tisztán személyes ügyét, akiknek legbensőbb gyöngéd érzéseit durva kézzel tépik széjjel. Bármennyire figyelemre méltó ez a szempont is, a dolognak van még sokkal komolyabb háttere is. Ausztriában és tudtommal Magyarországon is a lakosság legnagyobb része katolikus és a nők a legtöbb esetben egészen a pap kezében vannak. Ő behatol a legrejtettebb titkokba, átkutatja és kíméletlen módon érinti a nemi életet, minden szálát egyesíti a kezében, betör a családi szentélybe és így elszakíthatatlan bilincsekkel tartja gúzsban gyónóját. Az asszony révén befolyásolja a férfit, a férfi révén a választásokat, a községeket, az államot!

A klerikalizmus feltétlen uralmáról van szó, amelyet török-szakad fenn akarnak tartani és ezért keli a szent Liguori igazán jezsuita erkölcsének jogaiban megmaradni.

Fordította: F. O.

TANKÖTELEZETTSÉG ÉS GYERMEKMUNKA.

Írta: KÚNFI ZSIGMOND DR.*

A törvény kimondja, hogy hattól tizenöt éves korig minden gyermek köteles iskolába járni. Az apára, aki a törvény rendelkezésének nem felel meg, bírságot ró ki a

* Népoktatásunk bűnei című, a Természet és a Társadalom népszerű tudományos könyvtár V. füzetéből. A kiadó engedelmével. Kiadja Deutsch Zsigmond és tárta, Bpest. Ára 1.- kor.

törvény, sőt ha iskolaiszonya erre sem szűnik, megfosztja apai jogaitól és gyámot rendel ki a fiú számára. Aki törvényeinknek e szigorú rendelkezéseit olvassa, nem kételkedik egyetlen pillanatig sem abban, hogy a magyar törvényhozás valóban, komolyan akarta, hogy az ország népe tanuljon. Népoktatási törvényeinknek ezen rendelkezései idegen nyelvre fordítva igazán mutatósak. Hiszen a törvény az apai jogok és kötelességek egyik legfontosabbikává teszi a gyermekek iskoláztatását és a legsúlyosabb büntetéssel sújtja azt, aki a jog és kötelesség teljesítésében lanyha. Ennél többet a méltányosság sérelme nélkül senki sem követelhet e téren az államtól. A reformáció az üdvözülés feltételének tanítva a biblia olvasását, a túlvilági büntetés-től való félelmet állította az írás-olvasás megtanulásának szolgálatába, A modern magyar állam, nem bízhatván a távoli és bizonytalan mozgató erők hathatóságában, a földi büntetésekkel töri meg a művelődéstől nagyon is húzózkodó polgárainak rosszakarátát.

Mindenki egyetérthet avval a felfogással, hogy határozottabban a középszerű törvény, amelyet végrehajtanak, mint a legkitűnőbb törvény, amelyet nem hajtanak végre. Finnországban például nincsen kimondva a tankötelezettség, az országban mégis alig akad analfabéta. Nálunk a törvényben kimondott tankötelezettség ellenére is milliókra megy a számuk. A magyar törvényhozás ugyanis kimondta a tankötelezettséget, büntető szankcióval is látta el, de nem gondoskodott arról, hogy az ország népe eleget is tehessen törvényszabta kötelességeinek. A tanköteles 3,125.121 gyermek közül 655.000 egyáltalán nem járt, nem iratkozott be iskolába, azon egyszerű okból, mert nem volt számukra iskola és tanító. Ennek a félmilliónál több gyermeknek szülőjét és gyámját az állam egyenesen rákényszeríti a törvénynek megszegésére; csakhogy az igazi törvénytörő ebben az esetben maga az államhatalom, amelynek nem ez az egyetlen végrehajthatatlan törvénye. A magyar törvénytár, a régi és új, majd minden nép főemelő vagy védő törvényének, amelynek megszavazására a korviszonyok vagy más hatalmak kényszerítették rá a törvényhozást, ez a közös sorsa. Az adófizetési vagy katonáskodási kötelezettségről gondoskodó törvények mind hiánytalanul, gyorsan, pontosan végrehajthatók. A tankötelezettségről rendelkező törvény végrehajtása azonban leküzdhetetlen akadályokba ütközik. A magyar törvényhozás és magyar állam hibájából most is félmilliónál több gyermek fog úgy felnőni, hogy meg lesz fosztva ama nagy politikai, gazdasági, művelődési előnyöktől, amelyek elválatlan velejárái az írás-olvasás tudományának. Nincs pedig annyi gyermek számára egyáltalán iskola akkor, amikor ugyanaz a magyar törvényhozás a legegyszerűbb politikai jognak, a választási jognak gyakorlását minden valószínűség szerint az írás-olvasás ismeretéhez akarja kötni. Vagyis jogokból való kizárással akarja megbüntetni azokat a polgárokat, akik iránt ő nem teljesítette kötelességeit. Miután már megbüntette őket egyszer avval, hogy nem adott módot számukra a tanulásra, most majd megbünteti őket másodszor avval, hogy a saját vétkeért kirekeszti őket a politikai jogokkal rendelkezők köréből. Ez a magyar állam valóságban egy megfordított Jézus: ez magára vette az egyház hite szerint a világ bűneit és lakolt a mások bűneiért, a magyar törvényhozás erkölcsével összefér az, hogy másokat lakol-tasson a saját bűneiért.

Egy félmilliónál több gyermek számára egyáltalán nincsen iskola. Ez szomorú tény, amelyet egyelőre tudomásul kell venni és vigasztalódnival, hogy 2,462.000 gyermek számára mégis van. A hivatalos kimutatás szerint ugyanis ennyi az iskolába járó tankötelesek száma. Ez a kifejezés „iskolába járó” pontatlan. Így kell helyesen mondani: az iskolába beíratott tankötelesek száma. Mert e két dolog: iskolába beíratkozni és iskolába járni egyáltalán nem azonos jelentésű.

Ugyanis 1904. szeptemberében beíratkozott az elemi iskolába: 2,462.000 tanuló. 1905. júniusában, az iskolai év végére maradt ezekből: 1,818.917 tanuló. Évközben elmaradt, vagyis iskolába egyáltalán nem járt: 643.083 tanuló.

Ha már most az iskolába be sem iratkozott és az onnan kimaradt tanulók számát összegezzük, akkor azt az eredményt kapjuk, hogy az 1904/5. iskolai évben a a tanköteles gyermekek közül semminemű tanításban nem volt része 1,298.083 tanulónak.

Ha még megkérdezzük kissé a hivatalos kimutatás számait, abban még találunk néhány különösen érdekos tény: 8-10 hónap a rendes iskolai év. Tudjuk, hogy az ünnepek, szünetek leszámításával alig jut 6 hónap a tanításra. A falusi népiskolák ezt az időt még meg szokták csorbítani. Az átlagos iskolai munkaidő a faluhelyen 8 hónap. Már most azt olvassuk a hivatalos statisztikában, hogy nyolc hónapnál is rövidebb ideig folyt a tanítás:

103 iskolában 10.452 tanulóval helyiség hiánya miatt, 307 iskolában 1 8.799 tanulóval tanító hiánya miatt, 445 iskolában 31.827 tanulóval az iskola késői megnyitása miatt, 1 174 iskolában 99.800 tanulóval az iskola korai bezárása miatt, 95 iskolában 6.247 tanulóval „egyéb okból.”

Vagyis itt újból 167.255 tanulót kaptunk, aki jóformán semmi iskoláztatásban nem részesült. Azok a tanulók, akik mindezeknek a számoknak leszámításával megmaradtak és iskolába jártak, 11,813.988 félnapot mulasztottak igazolatlanul vagyis egyszerűen nem mentek el iskolába. Hogy ennek az többi számnak a jelentőségét meg lehessen ítélni, összehasonlító adatokra van szükségünk. A középiskolai tanulók egy évi igazolatlan óramulasztásából egy tanulóra esik 0,19 igazolatlan óra, népiskolai tanulók igazolatlan óramulasztásából egy tanulóra esik 15 óra, ha egy népiskolai félnapra három tanítási órát számít az ember. Ha már most mindezeket az adatokat összegezzük, azt az eredményt kapjuk, hogy Magyarországon a tanköteles korban lévő gyermekek közül egymillióöttszázezer nem részesül egyáltalán semmiféle oktatásban,

(Befejezése köv.)

SZOCIÁLIS MUNKA.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Vidéky Apolla lapunk decemberi számában és Zigány Zoltánnak a januári számban megjelent cikkei a nő szociális munkájával foglalkoztak. Az első cikk a s z o c i á l i s nevelés eszközének kínálja a társadalmi munkát, Zigány Zoltán pedig jótékonyosdira való buzdítást olvasott ki belőle és ez ellen kelt ki.

Felesleges hangsúlyozni, hogy a radikális nőmozgalom, amelynek lapunk is képviselője, a jótékonyágban aktív és passzív büntetést lát, amely nemcsak az adakozót

terheli, hanem az elfogadót is megmétélyezi. Hiszen még a nőmozgalom mesgyéjéhez közeledő konzervatívabb nőkörök is rájöttek már erre az igazságra.

Vidéky Apolla, aki feltétlenül haladó életfölgóságú, nem is jótékonyaságra, hanem munkára hívja fel a társadalom azon asszonyait és leányait, akik ma mindenféle testi sport mellett a jótékonyaságot üzik, mint lelki sportot.

A nőmozgalom, amely egy új társadalom előkészítésének legnehezebb részét, a nők szervezését vállalta, évtizedeken át tapogatózott a leghathatósabb eszköz megválasztásában. Szemben találta magát nemcsak az eltarottságukban elpetyhűdt, vagy a túlmunka alatt roska-dozó, gondolkodásra rá sem érő asszonyokkal, hanem a nő gondolkodni akarásában nemi uralmuk alkonyát felismerő férfiak összességével is.

A nőmozgalom szervezkedési propagandája ezt a három faktort a jótékonyaság terén találta szervezeten együtt. A jómódban eltarotott asszonnyal elhitették, hogy „a jólét és öröm közepette: csendben adakozni a szív legszebb tette”. A szegény asszonynak senki sem magyarázhatta, hogy nyomorúságának más orvossága is van, mint az alkalmi alamizsna, végül a férfi egyrészt örült, hogy új kábítószert talált ki az asszony unalma ellen s másrészt vagy maga sem tudott többet az alamizsna értékéről, mint az asszony, vagy megelégedett a maga tudásával és nem osztotta meg azt is a feleségével úgy, mint a nyomorát.

Amint a nőmozgalom mind határozottabban körülírt követelésekkel tört a társadalmat veszélyeztető nemi uralom ellen, a jótékonykodást is intenzívebben művelték, hogy ezzel elvonják tőlünk a szavunkra, tanainkra hallgató füleket. Ma valósággal tetőpontjára jutott a jótékonyasági csinnadatra, amelyeknek feladata túlarsogni bennünket, akik az asszonyt emberi mivoltára akarjuk figyelmeztetni.

A nő egyéniségének fejlesztése és elismertetése és a társadalom legmagasabb értelemben vett szolgálása a mi célunk és ennek meg kell szervezni az asszonyokat. A szervezés mindig taktika kérdése. A nők szervezése a férfiakénál még sokkal nehezebb feladat. Ezt belátja a proletármozgalom, amely a női munkások számára „kedélyes estétet” rendez; a radikális polgári mozgalom, amely, mint pl. a Társadalomtudományi Társaság, teás zsúrokon gyűjti össze női híveit. A nőmozgalom is megtanulta azt, hogy ott kell támadni, ahol a legyőzendő fél a leggyöngébb. Amikor tehát világszerte gyakorlatilag tapasztalta, hogy tudományos megállapításaival csak a legfelvilágosítottabb agyvak értelméhez férhet, agitatorikus működésével pedig csak azokat a legerélyesebbeket nyerheti meg, akik már keresztül tudják törni a nemi uralom féltéséből köréjük vont ezerféle bilincset, akkor a tömegek megnyerésére könnyebb eszközöket kellett keresnie.

Mahomet is megadta már a példáját annak, hogy ügyes próféta nem várja be a hegy megmozdulását. A nőmozgalom az asszonytömeg felvilágosításának lehetőségeit keresve, annak a résnek a tágitásában találta a megközelítés útját, amelyet már a jótékonyaság ütött a nők szervezetlenségén. Minthogy azonban a taktika csak akkor jogos és tisztességes, ha fogásai nem ellenkeznek

a cél szellemével (ellentétben a jezsuita taktikával, amelynél a cél mindent szentesít), a nőmozgalom szóban is, tettben is nyíltan állást foglalt a végcéljait veszélyeztető jótékonyaság ellen f csak hogy az általa nyert fonalon húzta tömegeit mind gyorsabb tempóban a fejlődés meredekein fölfelé.

Az asszony részére az alamizsnaosztás után a szociális jóléti munka a következő fejlődési fok.

Mai társadalmunk megváltoztatásának szükségességét egyrészt azért nem ismerik fél az asszonyok, mert fogalmuk sincsen a társadalom fejlődéséről; az iskolai „minden úgy volt, ahogy van, s azért úgy kell annak mindig maradni” – törvény gondolkodás-bénító hatása alatt állanak.

Ők nem tudnak róla, mert az esztétikai neveléshez nem tartozik annak ismertetése, hogy „nincs egy falat kenyér az asztalunkon, nincs egy darab ruhánk, könyvünk, bútorunk, egyszóval nincs semmink, aminek létrejöttéhez az inséges munkabéreknek, a túlmunkának, a női és a gyermekmunkának kiuzsorázása, az adózás igazságtalanságai és gazdasági életünknek más szennyes bűnei oda ne tapadnának!”

A nővel tehát meg kell láttatni a tényeket és a fejlődés, a változás lehetőségét. S erre a leggyorsabban célra vezető oktatás a társadalmi viszonyok gyakorlati megismertetése. Az asszonyt, aki Spencert, Marxot és Perkins Gilmant „könyvből” nem érti meg, gyakorlati úton kell arra vezetni, hogy magától lázadjon fel: „Ez így nem maradhat”. A „lázításnak” ez az egyetlen formája, amellyel az asszony tömegeket felrázhatjuk és magasabb társadalomszervezési fokra emelhetjük.

Aki egyszer a maga érzelmein át közeledett a megértéshez, annak az értelme sem zárkózik el tovább a teljes megismeréstől. Azokban az országokban, ahol a nők szociális munkája a legelőrehaladottabb (Németország, Anglia), a polgári szociális munkások a jövő felépítésének legfontosabb részét, a szervezkedést érett belátással siettetik.

Így pl. a német Frauenrechtschutzstelfék – ezeknek vezetése fontos szociális női munka – minden tanácsért jelentkező asszonyt szakszervezeti szervezésre buzdítanak, figyelmeztetik jogainak igénybevitelére, utalnak a könyelmű családszaporítás egyéni és társadalmi hátrányaira, a házasulandókat házassági szerződés megkötésére buzdítják stb. stb. Szóval a nővel polgári és egyéni jogai alkalmazását és a hiányzó jogok megszerzését kívántatják meg.

A kapitalisztikus termeléssel járó bajokat hatványozzák a hiányzó szociális törvények ét közintézmények. Ezerszer, láthattuk a nőmozgalom szervezési küzdelmében, hogy az asszonytömegek az ilyen „kijelentéseket” egyáltalában „nem veszik be”. De ha a nyomorúságot gyakorlatban megismertek és aztán magyarázzuk nekik, hogy pl. egyetlen egy törvényjavaslat és annak becsületes keresztülvitele meggátolhatná a lakástúlzsúfolásból eredő tömeggyilkosságot, akkor a törvény hiányára jöttek rá. Logikus kérdésük: „Hát miért nem alkották még meg ezt a törvényt?” Próbálkoznak otthon; férjeikkel, atyáikkal beszélnek a kérdésről és megint a gyakorlat mutatja nekik a saját fejlődésük útját, amely okvetlenül párhuzamos a társadalom természetes fejlődésével.

Csak ha a jogtalan tömeg: a munkás és valamennyi osztálybeli nő közuralmi befolyásának hiányából eredő bajokat e hiánynak tulajdonítják már, akkor értek meg arra, hogy a „szociális segítőmunkánál” magasabb társadalom-szervezési munkába fogjanak. A nőmozgalom radikális csapata csak e fejlődési foktól kezdve számíthat ezeknek az asszonytömegeknek az elszánt munkára és minden áldozatra kész együttműködésére.

Ki kell emelnem, hogy az asszonyokkal ezt a hosszú iskolát nem kellene járattunk, ha nem állna mozgalmunk törekvései és a körébe vonandó asszonytömeg közt a férfi, aki a nemi-gazdasági uralom hatalmával légmentesen elzárja az asszonyt. A mesterséges, sokszor erőszakos elszigetelést minden osztály, minden világfelfogás körében konstatálhatjuk.

Különösen feltűnő ez a középosztály és a proletariátus radikális elemei közt. Ha végignézzük a nemzetközi radikális mozgalmak vezetőinek nevein, meglepetéssel látjuk, hogy csak a legkritkább esetben találkozunk női családtagjaik nevével is radikális munkával kapcsolatosan. Jean Jaurès meghurcolják, mert a leánya „klostrom-szellemű”. De minden országok kisebb-nagyobb Jaurésjeinek feleségei, nővérei, leányai ha nem is apácák, de túlnyomó részben inkább jótékony bazárok listáin, mint a társadalmat alakító munka sorában szerepelnek. És bátran állíthatjuk, hogy átlag sokkal nehezebb ezeket a radikalizmus árményében élő asszonyokat a társadalom javára folyó munkának megnyerni, mint a neutrális környezetből valókat.

Vagy nyíltan reakciósak, vagy adják a fejlődés magaslatán állókat, akiknek közbeeső stációk, mint nőmozgalom és efféle, már túlhaladott álláspont. A szalon-szodalizmus kényelmes zsólyékban esztétikus pózokban affektálják a nőmozgalom legradikálisabb fázisain való túlfelgyógyulásukat. De „magasabb” fokú meggyőződéseik tetté válásának nyomait hiába keressük.

Nézzük csak a magyar viszonyokat. A radikális nőmozgalom aktív munkásai között a polgári radikalizmus képviselőinek egyetlen női családtagját sem találjuk. Nézzük a szocialista mozgalmat: A vezetők női családtagjait láttuk-e már a közmunkában? E körök asszonyai legfeljebb ha radikális meggyőződésről beszélnek. Tettekben – s szerintünk csak ezek döntenek a valódi világfelfogás elbírálásában – ezek is elmaradtak, körük elfogadottan asszonyos munka- és szórakozáskörében elmerültek, a család egyoldalú túlzott kultuszával telvék. Ezek az asszonyok az emberi szolidaritás elvét ismerik ugyan teóriában, gyakorlati szolidaritásuknak azonban sehol semmi nyoma. A gyakorlati szociális oktatás a társadalmi iskola óvodája, elemije, amelybe belé kell kényszerítenünk az asszonyok összességét, ha feljebb is akarjuk őket emelni.

Méltó felháborodással utasíthatnák azonban vissza azt az álláspontot, hogy a társadalom legnyomorultabbjai legyenek a szociális vivisekció kísérleti nyulai, ha nem volna módunk arra, hogy az életnek ebben az iskolájában a tanító is jussát kapja úgy, mint a tényleges iskolák tanítói. A nőmozgalom az általa szociális munkára toborzott csapatokat ugyanis nem szabadítja előkészületlenül a „védencekre”. Minden más, szociális munkára toborzó iránytól már ex is élesen megkülönbözteti. A nőmozgalom

a választott munka körének megfelelő közgazdasági, jogi, intézménybeli, higiénikus stb. stb. tudás megszerzésének feltételéhez köti az önkéntes munkát. A különböző felekezetek ügyesen kisajátították a szociális munka jelszavát. Mint ahogy ők a nőkkel szemben mindig óriási előrelátással idejében megelőzik a nőt quantité négligeable-nak tekintő liberalizmust és radikalizmust. Persze e jelszó mögé is csak a haladók hanyagsága által folyton növekedő uralom megerősítését szolgáló eszközöket bújtatják, mint a fogorvos a foghúzót kabátja ujjába. Ott a szociális munkának nem a reális viszonyok megismertetése, hanem a nyomorultaknak mennyei elégtétellel való vigasztalása, tehát a segítő és a segített fellázadásának csillapítása a cél. Ez ellen a nőmozgalom által szervezett szociális munkások felvonulása feltétlenül hatásos ellenszer.

Végül azon vitatkozhatnánk: egyáltalában szabad vagy kell-e mindaz, amit szociális munkának ajánlunk. Itt minden radikalizmus, akár a nőmozgalomé, akár másé, kénytelen az „átmeneti feladatok” teljesítésének szükségét felismerni.

Amíg minden belátása ellenére még a legradikálisabb férfi is borraival támogatja a pincér, a villamos kalauz, a borbélyegéd alamizsnaelfogadási hajlamát, addig senkinek sincsen joga az alamizsnaadáson felül álló, szervezett szociális munkát antiszociális tettek bélyegezni. Ez a munka az emberi szolidaritás fejlesztésére, jelenlegi társadalmi viszonyaink megváltoztatása szükségességének megismertetésére fontos. Ama tömeg részére, amelyet nem találunk még késznek arra, hogy a küzdelem exponáltabb, magasabb veszedelmeknek kitett, meggondolás és személyi aggodalom nélkül teljesítendő áldozatokat is igénylő helyeire kilépjenek.

A társadalomnak is, mint a beteg testnek, műtétet végző, komplikált gyógymódokat kigondoló és alkalmazó orvosokra, de olyan ápolókra is szüksége van, akik a gennyest sebet kimossák, a felmetszendő részeket előzőleg megtisztítják, az ágy ráncait kisimítják, szóval végzik: nem a gyógyítás döntő munkáját, de ennek nélkülözhetetlen mellékmunkáit. De amint nem ápoló a galíciai kórházak tanulatlan, piszkos zsidólegénye, aki ápolatlan szakállába mormolt héber imával véli gyógyítani a szerencsétlen páciens, úgy a társadalom gyógyítását nem mozdítják elő az égi malasztal dobáló „szociális munkások”. A beteg embernek és a beteg társadalomnak egyaránt tanult, éber, figyelmes ápolókra van szüksége a hivatott és hivatásos orvosok mellett.

GLOSSZÁK.

Apró feljegyzések komoly és nem komoly dolgokról. Variációk Bársony Istvánnak néhány szellemességére:

Bársony szerint:

Egyenlők legyünk! – ez a jelszó.

Helyes. – Tehát: éljen a nők választójoga! – és: „éljen egyszersmind a nők katonakötelezettsége is!”

Variáció: Vagy éljen a nem katonaviselt férfiak választójogból való kirekesztése! De egyszerűbb: éljen az antimilitarizmus!

Bársony szerint:

Egy asszonyt a rendőrségre vittek és ott kihallgatták:

- Hány gyermeke van?
- Nem tudom.
- Hol vannak?
- Nem tudom.
- Ki az édesapjuk?
- Nem tudom...

Ez a nő a szabadszerелеm apostola volt.

Variáció: Tegyük „egy asszony” helyébe „egy férfit”, és az édesapa helyébe édesanyát, és a nóta végén, a szabadszerелеm női apostola helyén a mai társadalom férfiainak, mondjuk udvariasan: 95 százalékát találjuk.

Bársony témája:

Amikor egy anyának először tették a keblére újszülött kisdédét, átszellemülten így szólt a férjéhez:

– Szegény, te ez t a boldogságot sohasem érezheted...

Variáció: De amikor az asszony ölének terhe alatt majd lerokadt, mert a mosóteknő mellett hajnaltól éjjelig robotolt a többi gyermeke fenntartásáért, és amikor a vajúdás irtózatossá kinjai marcangolták, azt nyögte férjének, a nyomorult, munkában megrokkant férfinak: „Te boldog! Te legalább ezt a kínt sohasem szenveded el!”

Bársony értelme: „Ne irigyeljék hát a férfiakat a nők...”

Variáció: Hagyjanak nekünk békét végre azok, akiknek a szelleme nem éri fel a nő társadalomszabta helyzetének igazságtalanságát.

A családfő és a család. Az adó reformjavaslatot visszavonták. Érdemben tehát ráértünk még vele foglalkozni. Csak egy megjegyzést már most sem tagadhatunk meg magunknak, Wekerle úgy tervezte, hogy a kereső és adóköteles családtagok adóját a családfő fizeti, úgy hogy bárhány adóköteles tagja is legyen a családnak, csak a családfő számít adófizetőnek, a többi tényleg kiszurkolja az adót, de azért nem tekintik adófizetőnek. Eltekintve attól, hogy ez a manipuláció egy-egy kisjövendelmű család adóját aránytalanul növelné, a nőre nézve külön sérelmes állapotot teremtene. A kereső asszony vagy házas, akkor férje a családfő, vagy nem férjes, akkor túlnyomó számban a szülői házban él. A keresete, vagy vagyona után adóköteles nők legnagyobb része tehát elvesztené adófizető felleget. Akkor aztán a választójogi követelés ellen a nemkatonakodáshoz hasonlóan a „nem-adófizetést” is felhasználják majd. „Férj és feleség egy”, mondja a közmondás, „ez az egy azonban a férj”, toldották meg eddig a feministák. Wekerle javaslatának törvénybeiktatása után pedig így szólna a közmondás: „A családfő és a család egy, de az az egy a családfő”.

A molnár, a fia és a számár. Ha a feminizmus nem mozgalmának határozott törvényszerűségei szerint működnek, valóban állandóan a molnár és a fia helyzetében volna, akiknek a nézők hol azt tanácsolták, hogy az öreg lovagoljon a számáron, hol azt, hogy a fiatal, hol azt, hogy egyik sem. Tudjuk, hogy a sok tanács meg gáncs alapján végre egyesült erővel a vállukon cipelték a szamarat. A nőmozgalomnak hol azt vetik a szemére, hogy túlságosan anyagi, csak a ma jólétével törődik a

jobb jövő kárára, hol azt, hogy nagyon szexuális, hol azt, hogy nem törődik az anyasággal. Hol túlszexualitás, hol aszkézis ápolását vetik a szemére. Ha minden tanácsra és gáncsra hallgatna, bizony már régen a hátán cipelné a szamarat. Mulatságos példának két napilapunk egyszerre megjelent cikkét kell figyelembe vennünk. Az egyikben Kenedi az egyéniség teljes kifejtésére és az élet teljes kiélésére való törekvést ajánlja. ahelyett, „hogy a jövő generáció jóvoltáért a mai generáció fölládozza életének jelentékeny percentjét” amit szerinte a feministák követelnek. Mintha a feministák nem arra törekednének, hogy felszabadítsák az asszonyt életének állítólag a jövő generáció érdekében történő feláldozásától. Mintha a feminizmus nem mutatná állandóan azt az utat, amely az egyéni élet kifejtésére alkalmas és egyúttal a jövő generációnak több erőt biztosít, mint a nő mai csupa áldozat élete.

Ugyanaznap a Pesti Napló, amely mintha külön szubvenciót húzna a nőmozgalom legyalázásáért és meggyanúsításáért, az angol suffragettek küzdelméről cikket közöl, amely minden pornográfiai írást felülmúl a tisztán a szexualitás szemüvegén való látásával. A suffragettek „elhamvadt, heves aggszűzek, a londoni nőáradatban elfelejtett, elkallódott s elfakult öreg leányzók,” akiknek választójogi mozgalmában „a komoly és szakavatott megfigyelő legott felismeri az áhítózó, de befagyott szerelem végső manifestációját”. Nem folytatjuk a trágárság szakmájában úgy látszik igen komolyan avatott cikkíró fejtegetéseit, nem állhatunk vele szóba. De mély sajnálatunk még fokozottabb munkára buzdít bennünket. Ahol a sajtó, a közérköles irányítója, ilyen „szakemberek” erkölcsének szemüvegén át néz, ott rengeteg sok dolog vár ránk, akik az emberi becsületnek más, tisztább színeire vágyunk. Mulatságosnak mondtuk a példákat? Keserves egy mulatság!

FŐVÁROSI NŐTISZTVISELŐK VIDÉKEN.

Írta: GROSZMANN JANKA.

„A Nő és a társadalom” egyik utóbbi számában Willhelm Szidónia ismertette a vidéki munkakinálatok előnyeit és hátrányait. Minthogy a Nőtisztviselők Országos Egyesülete állasközvetítése mind több és több vidéki várost von be a munkakörébe és ennek folytán halmozódni: a vidéki munkakinálatok, szükségesnek tartjuk a kérdésnek olyan oldalaira is rámutatni, amelyekre nem utalt az említett cikk.

Bizonyára nem véletlenség, hogy a népesség mind nagyobb és nagyobb városokba verődik. A fejlődés természetes rendje eredményezte a városok alakulását és ez hozza további fejleményeiben azt is magával, hogy a városok „megeszik”, magukba olvasztják a környékükön levő falvakat. Amíg ez a fejlődés és terjeszkedés nem ment a városok lakóinak rovására, addig senkinek sem volt ellene kifogása, azonban ma már a felhőkarcoló, a hihetetlenül túlszűfolt lakások, a nagyvárosi forgalommal járó lárma, kapkodás, ideges gyorsaság szükségessé tették, hogy a városok fejlődését más mederbe tereljünk.

Ezen az alapon keletkezett a Gartenstadtbewegung, amely a ma levegő és vegetáció híján szűkölködő városi embert ki akarja telepíteni az eddig oly exkluzív villanegyedbe, oly módon, hogy egész városokat villastilusban épít, sok zöld térrrel, óriási bérkaszányák helyett családi házakkal.

Mi persze nagyrészt még csak hírből ismerjük ezt a mozgalmat és – ha nagyon jó kezekbe nem kerül nálunk a kezdeményezés – bizony sok víz folyik le a Dunán, amíg mi közönséges halandók is élvezhetjük itt a fővárosban az egészséges lakás és életmód nyújtotta előnyöket.

Akit azonban nem köt kinevezés Vagy egyéb szoros kötelék a fővároshoz, az könnyen segíthet a bajon, oly módon, hogy legalább néhány esztendőre vidékre költözik. Vidékre, ha nem is épen vendégmarasztóan sáros pusztákra vagy tanyákra, hanem egyikébe ami szép, egészséges fekvésű városainknak.

Mindezeket az teszi ma aktuálissá, hogy a vidéki városokból egyre több és több megkeresés érkezik a fővárosba úgy férfi, mint nőtisztviselőként. Furcsa, hogy alig akad ezekre az állásokra pályázó, pedig javadalmazás tekintetében nem egyik felette áll jóval az átlagos fővárosi dotációknak. Férfitisztviselő még csak rászánja magát immel-ámmal, hogy elvállal egy vidéki állást, de a nőtisztviselőket valósággal fogni kell a vidéki állásokra. Alapja ennek a horrornak nem mélyen gyökerező, csak kényelmi okokra vezethető vissza. Kényelmetlen elmenni az édes mama mellől, aki több szeretettel mint szakértelemmel, úgy nevelte a leányát, hogy az idegenben alig tud a maga lábán megállni. Kényelmetlen mindenről egyedül gondoskodni az olyan ember számára, akinek még a ki nem mondott kívánságát is teljesíteni szokták. Pedig mennyire ráférne mindnyájára egy kis önállóság, egy kis felszabadulás a szeretetnek néha súlyos áldozatokat követelő járma alól.

Az apák büszkék, ha fiaikat idegenben tudják, ahol azok jól megállják a helyüket, de hallani sem akarnak róla, hogy leányaikat is kibocsássák egy kicsit a világba. A leányok pedig nem veszik észre, hogy ebben a szerető feltésben mennyi a megalázás, még akkor is, ha öntudatlan vagy ha nem a személyre, hanem az egész női nemre vonatkozik. Alig ismerünk leányt, akinek elég energiája lett volna ahhoz, hogy szétrobbantsa ezt a szeretetnek, rövidlátásnak, megalázásnak és gyöngédségnek csodálatos vegyülékéből álló vaspántot, amellyel őt a szülői házhoz és néha a szülői önkényhez láncolják.

Épúgy, mint a nőmozgalom ellenzői, azok is kifoghatatlanok az érvekben, akik a leányoknak más városban folytatandó kenyérkereseti munkáját ellenzik. Felhosszítják mindazokat az érveket, amelyek a nők gazdasági önállóságra való törekvésének egész korszakában alap- talanoknak bizonyultak és vígan puffogatják a „nőiesség” öreg ágyúját. Nem néznek a külföldre, ahol régen befűtöttek már az ő „egyéni” érveikkel, nem néznek a tanító-nőkre sem, akiknek túlnyomó többsége éveken át vidéken működik, mielőtt a fővárosban találna kinevezést.

De még tárgyilagos argumentumokat is hallunk a vidéki állások ellent Nincs vasárnapi munkaszünet, túlságosan hosszú a munkaidő, stb. A vasárnapi munkaszünet szabályozó rendelet nem csak Budapestre szól, hanem

az egész országban érvényes, nem lehet tehát senkit sem kényszeríteni, hogy vasárnap dolgozzék. A túlságosan hosszú munkaidő, vagy a meg nem felelő irodahelyiség a budapesti tisztviselők frazeológiájában is jól ismert fogalmak. Ami a fővárosban segít, a szervezkedés bűvös ereje, az segít a vidéken is és ha tényleg rosszabbak a viszonyok, ez csak eggyel több ok arra, hogy a szervezett fővárosi tisztviselők szemtől-szembe kerüljenek velők és végét vessék az anomáliáknak.

Azt a kifogást is hallottuk már, hogy vidéken „az ember nem tud mit kezdeni a szabad idejével”. Ez az ellenvetés sem valami nagyon alapos. Azokban a városokban, ahol nagyobb pénzintézetek és ipartelepek nagyobb számú tisztviselő alkalmazását teszik szükségessé, mindenütt van már valami kultúra, ha nem is jut minden estére átlag tíz felolvasás és tizenkét színházi előadás, mint a fővárosban. Esti szórakozásnak különben is nagyon alkalmas a torna, séta és a tanulás, amire a vidéken határozottan több az alkalom és az idő, mint a nagyvárosban. Fialat tisztviselő-éveiben pedig mindenki nagyon jól teszi, ha iskolai tanulmányait pótolja és kiegészíti.

Az egyén számára tehát a könnyebb megélhetés és az egészségesebb életviszonyok mindenképpen ajánlatosá teszik a vidéken való tartózkodást; a kar érdeke szintén megkívánja, hogy a szervezés munkájában szerte az országban részt vegyenek a fővárosi szervezeteknek már megszokott munkatársak. Végeredményben tehát mindenkinek előnyére válhat, ha legalább néhány évet tölt vidéki állásban.

A NŐSZÖVETSÉG ANYASÁGVÉDELMI ANKÉTJE.

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége decembertől februárig ankétet tartott, amelyen alkalmat akart adni a szövetséghez tartozó egyesületek közönségének, az orvosoknak, jogászoknak, biztosító intézeteknek, szociológusoknak, szóval mindazoknak, akiket e kérdés érdekelhet, véleményük kifejtésére.

A társadalom „modernistái” és konzervatívok között folyó küzdelemben nincsen többször hangoztatott, jobban elcsépelet fogalom az „anyaságnál”. Ezt féltik a „régie ideál” lovagjai a haladás „családot romboló.. erőivel szemben, ezt védenék a modemek a frázistömkelegben eltüntetett jogi, gazdasági és erkölcsi hátrányok ellen.

A maradiak is, a haladóak is azonban éppen a Szövetség ankétje alkalmával bebizonyították, hogy az anyaság körüli aggodalmaik csak egymás lejéhez vágandó veszekedési témák. Eszük ágában sem volt az anyaság védelme érdekében 6–8 konkrét célú, gyakorlati irányú tanácskozáson való részvétellel a követendő intézkedésekre befolyást keresni.

És ha más ankéten az a feljegyzésre érdemes, kik jelentek meg, itt inkább az volt, kik nem vettek részt a társadalom e legcentrálisabb problémájának megvitatásában. hiába kerestük ott a konzervatívokat, akik az anyaságban látják a nő egyetlen hivatását; a társadalom férfi és nő-nemű tudói sem tolongtak az ankét parkettjén. A társadalmi problémákba elmerülést pózolók százait is époly

hiába kerestük, mint magának a Szövetség tisztikarának és tanácsának legnagyobb részét.

Az elnökön, gróf Batthyány Lajosné, az alelnökön Rosenberg Augustán kívül – utóbbi volt a kérdés előadója – állandó résztvevő csak néhány orvos és orvos-tanár, meg 10-15 minden komoly szociális munka iránt érdeklődő férfi és asszony volt. Ezek a probléma megoldására való törekvésben szinte naiv fanatizmussal tartottak ki a társadalmi részvétlenség közepette lefolyt ankétén.

Két érdekes megfigyelésre nyújtott alkalmat ez a közömbösség. Egyrészt az anyaságot – akár maradi, akár haladó szellemben – sokkal kevesebben féltik, mint ahányan érzelmes vagy tudakos beszélgetésben, irodalmi megnyilatkozásban félteni állítják. Siralmas cinizmus csapott ki a képviselőház szünni nem akaró derütségéből azon a nyári tárgyaláson, amelyen Gratz Gusztáv képviselő a betegsegélyző törvényben biztosított gyermekágyi segélyt az anya és a gyermek érdekében a szülés előtti hétre is érvényesíteni akarta. De, úgy látszik, az a tárgyalás hő tükre volt társadalmunk e kérdéssel szemben elfoglalt álláspontjának. A jövő generációk épségéről van szó: lappália. Ennél valóban fontosabb és érdekesebb egy teaszúr, egy gyermekcabaret. Más országokban éppen ez a kérdés, mert gyakorlati, s mert tényleg valamennyiünk ügye, a legszélesebb kör vitatárgya lett. Nem egyeznek még meg: erős tusa folyik a különböző világnézetűek felfogása közt keresztelik fegyvereiket, de nem gyilkos szándékkal, hanem a faj igaz érdekeit szolgáló igazság kiderítésére. Mi pedig nem kerülünk össze szemtől szembe, hanem hébe-korba orvtámadással hátba vágjuk egymást.

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége a különböző felfogás összemérésére megadta most az alkalmat. Az igazság felderítésének érdekében, a céllal, hogy a tényleg szükségesnek bizonyuló védelem biztosításáért a 15-20.000 egyént képviselő Szövetség erkölcsi erejével szálljon síkra.

Az alkalommal a közönség nem élt. Bebizonyította tehát, hogy az anyaság védelméről szóló aggodalmi csupán frázisok.

A másik szembeötölő tény a Nőszövetség csekély népszerűsége. Ez a közel négy év óta működő testület céljait még annyira sem tudta megértetni a közönséggel, mint bármelyik csöppnyi egyesület. Pedig szervezésének alap gondolata szerint – amely más országokban régen érvényesül – a nőegyesületek nemzeti szövetségei az egész ország nőmozgalmának kifejezői és szervei legyenek. Csak nálunk történhetik meg, hogy egy 15-20.000 embert egyesítő testület működése a társadalom és a sajtó teljes részvétlensége mellett folyjék le. A vitában többszöri felszólalással Dirner Gusztáv dr., Temesváry Rezső dr., Deutsch Ernő dr., Reinitz Ernő, Szirmai Oszkárné, gárdonyi Neumanné, Schwimmer Rózsa, Sebestyén Stettina Ilona és Sarkadi Ignác vett részt.

A tanácskozás eredményeképpen az ankét kimondta, hogy államtól és társadalomtól egyaránt követeli az anyaságvédelem érdekében szükséges intézkedéseket. Elsősorban a betegsegélyzőben biztosított gyermekágyi segély kiterjesztését. A biztosításra kötelezetteknek köre a mezőgazdasági, a háztartási (cseléd), a vegyes foglalkozású (napszámos), valamint az otthonmunkásokra is kiterjesztendő. A gyermekágyi segélyt pedig a bér teljes összegére kell emelni. Az

államtól e magasabb segély folyósítására a gyermekvédelmi budget természetének megfelelő törvényes hozzájárulást követeli. Anyaság esetére önként biztosíthatnák magukat mindazok a biztosítás kötelezettsége alá nem eső, nem hivatásszerűen, csak háztartásukban foglalatokodó nők, akiknek jövedelme, férjeik fizetésével együtt nem haladja meg az évi 3000 koronát. A lapunk januári számában közölt vitatételek közül különálló anyaságbiztosítási pénztár szervezését az ankét teljesen elvetette, a többi tételt kevés változással elfogadta. A határozatban, sajnos, nem domborodott ki az a vitában többször hangsúlyozott szempont, hogy az anyaságvédelmi intézményeknek szervei kapcsolatba kell jutniuk az állami gyermekvédelemmel. Pedig ennek a szempontnak az érvényre juttatása nem csak a logika törvényeinek felel meg, hanem a gyakorlati megvalósítás gyors keresztülvitelét biztosítja.

Igen helyes az a nyomatékos határozat, hogy az anyaságvédelmi társadalmi munkára teljesen felesleges új egyesületek szervezése. A 800 magyar jótékonyági nőegyesület nagyrésze alkalmas volna e szociális munkakör felvételére. Sőt legfőbb ideje annak, hogy ilyen értelemben irányt változtassanak már.

A szövetség továbbá elhatározta, hogy az anyaság védelme szempontjából oly fontos babaügy rendezése érdekében is indít mozgalmat.

A NŐMOGALOM AUSZTRÁLIÁBAN.

Írta: VIDA GOLDSTEIN-MELBOURNE.*

Ausztráliában a nőmozgalom 1869-ben kezdődött. Victoria állam néhány asszonya a parlamenti választójogot követelte. Az iskolaszéki és községi választójogot, mint a nőt természetesen megilletőt, megadták nekik. Hogy ez mit jelent, kitűnik abból, hogy a demokratikus elveivel kérkedő Amerika még ma sem adta meg asszonyainak a községi választójogot, annak a négy államnak a kivételével, amelyeknek minden polgára választható. Amerikában a női szavazati jog ellen ugyanazokat az érveket halljuk, mint Európában. „Az asszony a házba való”, „a politikai munka egyenetlenkedést idéz elő férj és feleség között”, „a politika elrontja az asszonyokat” stb. stb.

I.

A hetvenes évek elején történt az első attaque a nők parlamenti választójoga érdekében. Érdekes, hogy ez éppen Queenslandban történt (1870) Victoria államban (1873), tehát azokban a államokban, amelyek elhalt uralkodójuk, Victoria királynő nevét viselik. Az első szervezeti kísérlettel ez irányban azonban csak 1884-ben találkozunk. Ebben az évben alakul ugyanis a „Victoria liga”, amely Melbourneben még ma is virágzik. Nyomon követ! az immár tervszerű akció a szomszédos tartományokban is. New-South-Walesben Mrs. Dora Montefiore volt az úttörők legkiválóbbja. Ő ma az angol

* E cikk írója az ausztráliai nők szövetségének elnöke. Ő vezette a fényes eredménnyel végződött női szavazati jogi mozgalmat. – A legutóbbi szenátusi választásnál Victoria államban kandidáltak: 61.000 szavazatot kapott.

munkásnőmozgalmat vezet. Az időtájt nem egyszer megtagadta a jövedelmi adó fizetését azzal az indokolással, hogy nem ismeri el azt az elvet, amely szerint a férfi megadóztatása a választói jogban való részesítése nélkül „zsarnokság”, a nővel szemben pedig „jog” legyen. 1894-ben aratták Ausztrália asszonyai az első nagy sikert. Dél-Ausztrália parlamentje élénk érdeklődés mellett tárgyalta egy a női szavazatjogra vonatkozó javaslatot. Az ügy ellenzői a passzív választójogra vonatkozó klauzulát csakis azzal a céllal támogatták, hogy ezáltal az egész javaslatot megbuktassák. Nagy volt azonban a csodálkozásuk és bosszúságuk, amikor az alsóház Kingston radikális vezetése alatt az egész javaslatot elfogadta. 1899-ben a nyugat-auztráliai parlament is megadta a nőknek a választójogot. Most kerül a sor a keleti országokra. 1902-ben aratták Ausztrália asszonyai az egész világ nőmozgalmának eddigi legnagyobb eredményét. Az újonnan összeült nemzeti parlament megadta a nőknek a passzív választójogot is, minek folytán úgy képviselői, mint az összes tisztviselői állásokra választhatók. Az a mozgalom tehát, amely a nők jogát a délausztráliai felsőházban agyon akarta taposni, végeredményben a passzív és aktív szavazatjogot szerezte meg a nőknek. A törvény kimondja, hogy a szövetségi parlament egyetlen állam polgárait sem foszthatja meg attól a választójogtól, amely őket az új alkotmány életbebelépte előtt megillette és hogy a választójognak a szövetség minden államában egyformának kell lennie. Utal a törvény a délausztráliai államszövetség legradikálisabb államának ez irányban elért eredményeire, arra az államra, amelyben a nő a parlamentbe is választható. A nők egyenjogúsítása az ausztráliai nemzeti parlament által lett az egész civilizált világ nőmozgalmának kiinduló pontja. Ausztráliában pedig a még hátralevő államokat is hasonló cselekvésre buzdította. Csak Victoriában maradt minden a régieben. 1902-ben New-South-Walesben, 1903-ban Tasmaniában, 1905-ben Queenslandban iktatták törvénybe a nők választójogát. Victoria az egyetlen ausztráliai állam, ahol még mindig nincs a nőknek országgyűlési választójoguk. Ennek a csudálatos kivételnek azonban éppen nem az állam polgárainak maradi gondolkodása az oka. Sőt ellenkezőleg; 1891 óta minden választási kampagneban növekedő számban jelentkeznek a női szavazatjog hívei. A törvényjavaslatot is többször benyújtották már, de a valóban özőnvi előtti politikusokból álló felsőház 15 év alatt nem kevesebbszer, mint 17-szer vetette el. Az összes ausztráliai államokban megtett a felsőház minden töle telhetőt, hogy a nők választójogát megakadályozza. De csupán Victoria államé az a dicsőség, hogy olyan miniszterelnöke van, aki elég elvű és jellemes ahhoz, hogy felsőházát a népakarat leigázására kényszerítse.

II.

A női szavazatjog első eredményei teljesen igazolják nevelő hatását. Attól a pillanattól fogva, amelyben a nőre politikai felelősséget ruháztak, mindenképpen azon volt, hogy azt méltóan viselje. Kezdenek a nők összejönni, hogy kölcsönösen ráneveljék egymást a választójogra. Amíg a női választójog törvénybe iktatva nem volt, nagyon kevés nő nyilvánította nézetét közügyekben; éppen csak az a maroknyi lelkes, csapat, amely a nőmoz-

galmat inaurálta. Ma azonban minden képzelhető politikai centrum körül női ligák alakulnak. Nők, akik elől azelőtt hétszeres lakat zárta el a politikai közeletet, ma gyűléseket rendeznek a legkülönbözőbb politikai ügyekben, nehogy a szavazatjogukat ismét elrabolhassák tőlük. És akik a legtöbb időt és a legtöbb pénzt áldozzák politikai organizációknak, ama nők sorából kerülnek ki, akik felszabadulásuk előtt egyre hangzották, hogy a nőnek nincs ideje a politizálásra és hogy a politika megrontja a jellemet. Ma ellenben úgy találják, hogy azokat az órákat, amelyeket politikai kérdéseknek szántak, nem fecsérelték el társaságbeli semmiségekkel. És ahelyett, hogy a politika megrontotta volna jellemüket, mélyebb betekintést szereznek az életbe és gyarapítja a férfit és nőt egymáshoz közelebb vivő közös érdekeket. Így érinti a politika a ház és a gyermekek javát is, nagyobb mértékben, mint az asszonyok valaha álmodni merték volna.

A publicisztikának azok az elemei, amelyek a női szavazatjogot, amíg csak lehetett, elkeseredetten támadták és teljes összeomlást jósoltak, ma költségekre verik magukat, hogy Ausztrália asszonyait megtanítsák arra, hogy a „polgári kötelesség szent” és hogy „az állam és család legszentebb javai” forognak veszedelemben, ha a nők nem étnek „minden polgár legszebb jogával, a választójoggal”. Ausztráliának e történelmi tapasztalatai eléggé bizonyítják, mily üresek és semmitmondók mindazok az argumentumok, amelyeket a női szavazatjog mellett felhoznak. A következményei sehol sem voltak veszedelmesek, sőt ellenkezőleg többnyire jóhatásúak. Ezért kívánatos volna, hogy a teremtés urai a világ más részeiben is utánoznák Ausztrália férfiainak és letennék asszonyaik lábai elé végrevalahára a barátság és szerelem vörös rózsái mellé a jog fehér rózsáját is.

SZEXUÁLPEDAGÓGIAI SZAKTANÁCSKOZMÁNY-

A nemi betegségek elleni védő egyesület múlt évi december 9-én kezdte meg ily címen az oly sokat vitatott, nagyfontosságú kérdés tárgyalását. Liebermann Leó dr., az egyesület elnöke, a nemi felvilágosítás modern felfogású szószólója, megnyitó beszédében két főágra osztja a tárgyalás alatt levő kérdést: I. szükséges-e a nemi felvilágosítás? Ebben a tekintetben a nézetek alig foglalkoznak eltérni: a felvilágosítás szükségét ma már mindenki elismeri, aki evvel a kérdéssel foglalkozik, mert immunitálni kívánjuk az ifjúságot a kívülről jövő erkölcsi méreggel szemben. 2. Hogyan érvényesítsük ezt az elvet a gyakorlatban? Ezen a téren még sok az eltérő nézet; de reméli, hogy lehetséges lesz a legapróbb részletekig menő tervet megállapítani, amely a kivitelt megkönnyíti; minél korábban történik majd ennek alapján a felvilágosítás, annál jobban védi a gyermeket, akinek lelke korántsem resonnál minden szóra úgy, mint a tapasztalatoktól úgyszólván „denaturált” felnőtte.

Az előadó, kemény Ferenc, kifejti, hogy a szexuálpedagógia fogalmát épenséggel nem meríti ki a nemi felvilágosítás egymaga. Legszerencsésebb helyzet az volna, ha társadalmunk viszonyai, gyermekeink életkörülményei

teljesen fölöslegessé tennék a felvilágosítást; ezt nem az iskola, hanem a szülői ház és a társadalom, szóval az iskolán kívül eső tényezők kívánják, s az iskolának védekeznie kell e kívülről jövő veszély ellen. A szexuálpedagógia a házi nevelés csődjét jelenti; nem grasszálna, ha a házi nevelés jó volna. A jellem nevelése, önmegtagadásra képesítés, a test edzése és ápolása, végül a vallásos nevelés – mind közreműködnek a szexuális nevelésben, amely nem képezhet külön disciplinát. Tekintetbe kell vennünk, mondja Kemény Ferenc, az ifjúság faji jellegét és egyéni elbánásban kell részesítenünk minden növendéket. Tömegben a felvilágosítás nem alkalmazható. Senkinek privilégiumot adni erre nem lehet) egyedül üdvözítő módszer megállapítását sem tartja lehetségesnek. A gyermekhez elsősorban a szülőnek van joga és kötelessége, teremtsük meg annak lehetőségét, hogy minden szülő maga foglalkozzék gyermekével, vagy pedig kössünk kompromisszumot: meddig mehet az iskola? Mit tartunk fenn a szülő számára? Mindent megmondani nem lehet, véli Kemény: a gyermek úgyis megsejti, amit mondani akarunk. Semhogy Lischnewska terve szerint szemléltető képek legyenek a tanteremben, inkább dobjunk sutba az egész szexuálpedagógiát. Az alsó fokon a tanító, abiturieneknél az orvos feladata legyen a felvilágosítás. De mind a tanítókat, mind az orvosokat képezni kell erre a célra. A problémát teljesen megoldani nem lehet; állam támogatására Van szükségünk, ha csak egy lépéssel akarunk is előbbre jutni. A vita irányítására a következő kérdéseket veti fel: 1. Ki hivatott a nemi felvilágosításra: a család, az iskola vagy mindkettő? 2. Az iskolai felvilágosítás kötelező vagy fakultatív legyen-e? Hogyan eszközölhető úgy, hogy ne sértse senkinek érdekeit? 3. Mikor kezdődjék? 4. ki vagy kik végezzék (tanító, tanár, iskolaorvos, vallástanáer, természetrajztanáer)? 5. Mit lehetne azonnal tenni az ifjúság erkölcsének megóvására? A vitában Deutsch Ernő dr. az 1. kérdésre azt válaszolja, hogy ma sem tanító és növendék, sem szülő és gyermek, sem család és iskola között nincsen ideális viszony. Mindkét nevelési tényezőnek vállvetve kell működnie. Különbözőképpen óhajtja megadni a felvilágosítást fiúknak és lányoknak, sőt az élet küzdelmének kitett és attól megóvott lányoknak is külön-külön; elő kell készíteni e feladatra mind a pedagógusokat, mind a szülőket; a leendő tanítókat már a képezdékben. A kérdést népszerűen tárgyaló irodalmi munkát kell íratni, vagy Siebertnek ily irányú művét lefordíttatni. Utal arra a szórót összefüggésre, mely alkoholizmus, lakásnyomorúság és a szexuális viszonyok elfajulása között fennáll. Weltner Jakab hangsúlyozza, hogy csak a nép 15%-ára vonatkozolag tehet valamit ez a tanácskozmány; a többi hiába akarná követni az előadó tanácsait. A családi élet züllését is gazdasági viszonyok idézik elő. A munkásnőt, a duplán kizsákmányoltat, folytonos veszedelem fenyegeti munkaadói, sőt munkástársai részéről. A családtól nem vár e téren semmit, az iskolától is keveset, mert az is csak tanácsokat osztogat, amelyeket követni nem lehet. Minden gyermek fel van világosítva, ezt nem akadályozhatjuk meg, tehát sokkal jobb, ha gondos kódunk róla, hogy helyes irányban történjék a felvilágosítás.

Hahn Dezső dr. a mai nemi nyomorúság képét

rajzolja meg élénk színekkel és indítványjaiban csaknem szórul-szóra ugyanazt követeti, amit a Feministák Egyesülete már 2 év óta sürget: 1. Előadásokat szülők és tanítók számára. 2. A népiskolától kezdve minden iskola természetrajz és egészségtan tanításának keretében helyet a nemi felvilágosítás számára. Schwarz Artúr dr. szerint a felvilágosítás célja csupán veszedelmek megelőzése, de nem ismeretterjesztés; azonban a prevenciónak a tudásnál sokkal fontosabb eszköze az akarat erősítése. Tömeges felvilágosítást lehetetlennek tart, mert itt még sokkal szükségesebb az egyéniséget tekintetbe venni, mint bármely más tárgy tanításánál. Mint ideg orvos, azért látja nagyon szükségesnek a felvilágosítást, hogy megóvjuk az ifjúságot attól a lelki megrázkódástól, amelyet a nemi kérdés váratlan és meg nem felelő megoldása okoz. Nevelni kell e feladat megoldására a szülőket, akik foglalkoznak ugyan a szexuális kérdés irodalmával, de inkább a pathológikus esetek leírása iránt érdeklődnek. Más-más felvilágosítási tart szükségesnek a jómódú és a parasztlány számára. Schuschny Henrik dr. az iskolaorvos feladatát abban látja, hogy az egészségtanítás körében megadja a középiskola felsőbb osztályaiban a nemi életre vonatkozó útbaigazítást és hogy abstinentiára buzdítsa a növendékeket. Bokor Gyula dr. az iskola tehetetlenségének okát abban látja, hogy tanító és növendék között rideg, nem bizalmas a viszony. Glücklich Vilma egyetért előadóval abban, hogy a szexuális pedagógia gyűjtőfogalom; szerinte a felvilágosítás mellett beletartozik a test helyes edzése és fejlesztése, az akarat szilárdítása, lányok és fiúk közös nevelése stb. A vallásos nevelést nem tartja hathatós eszköznek a szexuális nevelés szempontjából. A vallásos érzelem – mint minden egyéni érzelem – feltétlenül tisztelőben tartandó, de mint cselekvési motívum csak olyan színvonalon áll, mint a hatóságok büntetésétől való félelem, vagy a kitüntetésre, jutalomra) vágyakozás a polgári életben. Előadó is, több felszólaló is említette, hogy egyénileg kell a felvilágosításnak történnie; ez helyes követelés. a nevelésnek bármely terén hangoztassák is: de a szülők teljesíthetik-e? Ismerik e valóban gyermekük egyéniségét; tudnak-e ahhoz mindenkor alkalmazkodni? Hiszen a gyermekkor legnagyobb keserűségei onnan származnak, hogy erre a legkevesebb szülő képes. De ha képes volna is rá, teheti-e az a 85%, akiket Weltner említett? Az előadó szerint „tegyük ezt lehetővé minden szülőre nézve”; hogy ezt megtegyük, az egész szociális kérdést kellene megoldanunk s addig, Weltner tanácsa szerint, tétlenül néznünk a mai generáció nemi nyomorát. Ezt nem szabad tennünk; ha a munkásság nagy és nélkülözhetetlen küzdelmével nem halad párhuzamosan az a mozgalom, amely a nemi életet magasabb színvonalra törekszik emelni: akkor a szociális államban megmarad a nemi nyomorúság. Hiszen maga Weltner is említi, hogy munkástársai is visszaélnék a nőmunkással; féltő tehát, hogy ha tétlenül várjuk a szociális államot, akkor az osztályuralom helyett nemi uralom fog bekövetkezni. Ismerteti a Feministák Egyesületének munkáját ezen a téren (1. e folyóirat 1907. évi kötetét). az előadó kérdéseire következőképp válaszol: 1. a családnak alkalmasszerűen, a gyermek kérdései alapján, az iskolának a természetrajz- és egészségtanítás

körében kötelessége a felvilágosítást megadni. 2. Az iskolai felvilágosítás feltétlenül kötelező és minden bizonnyal sérteni fogja azoknak érdekeit akik ma az ifjúság tudatlanságából nyereszkednek. Módszerére nézve semmiféle dogmát sem vall; annak a gyakorlat révén kell kialakulnia. Maga Lischnowska Mária sem saját módszerét tartja egyedül boldogítónak; de az a félelem, amelyet szemléltető képei okoznak indokolatlan. Helyesen jegyezte meg Hahn dr., hogy rajzolni a gyermekek a falakra egészen más szemléltető képeket. 3. A lehető legkorábban kezdődjék, mielőtt még a gyermek nemi ösztöne felébred. 4. A természetrajz és egészségtan tanítója végezze. 5. Szülők és tanítók számára kell előkészítő tanfolyamokat szervezni. Rudó Márkné nem sokat vár azoktól a szülőktől, akik még az ilyen tanácskozásokra sem jönnek el, annyira közönyös előttük ez a fontos nevelési kérdés. Kényszert pedig nem lehet rájuk gyakorolni. Ezért sokkal helyesebbnek tartaná, ha az iskola vállalná ezt a feladatot és hatósági rendelet kötelezné a tanítóságot az előkészítő tanfolyam hallgatására. Bánóczi Dénes kiterjeszteni kívánja a felvilágosítást Forel tanaira, a megelőzés módjaira is. Deutsch Artúr dr. felolvassa egy vidéki középiskolai tanárnak e téren végzett kísérleteiről szóló jelentését. Nagyon érdekes képét adják ezek egy jóhiszeműleg végzett, nagy és nehéz, de teljesen elhibázott pedagógiai munkának: 60 növendéket kérdezett ki az illető, miután sikerült megnyernie bizalmukat. Így érdekes statisztikát kapott, (ha mind igazat mondtak) de határozottan károsította a növendék lelki fejlődését. Az önfertőzés eseteiben a gondolatok elterelése a legfontosabb pszichikai gyógyszer s ő ennek épen ellenkezőjét alkalmazta. Azonfelül bűn gyanánt tüntette fel, amit Fürth asszony a mannheimi kongresszuson oly okosan nevezett *physiologische Irreführung*-nek és a megfélemlítést alkalmazta gyógyhatás céljából, holott az orvosok épen ezt tartják legveszedelmesebbnek az ilyen pathologikus hajlamok áldozataival szemben. Szirmay Oszkár utal arra, hogy a fiúkat nem nevelik elég komolyan; ha megértetnék velük, hogy az abstinencia minden veszedelem nélkül lehetséges, amit számos orvosi tekintély egybehangzóan állít, a nemi nyomorúságnak igen nagy része megszűnne. Kemény Ferenc röviden reflectál Weltner megjegyzéseire, s azután előterjeszti az indítvány szövegét, amelyet az elnöklő Friedrich dr. a Védő Egyesület igazgatótanácsa elé terjeszt. Az indítvány értelmében a szaktanácskozmány a nemi felvilágosítást mind a szülők, mind az iskola kötelességének tartja; utóbbiban kötelezővé kell azt tenni. Írjon tel az egyesület a vall.- és közoktatásügyi minisztériumhoz és kérje a nemi felvilágosítás beillesztését az összes iskolák tantervébe. Szülők és tanítók számára rendezzen előkészítő tanfolyamokat; írjon át a közegészségügyi Egyesülethez, kérve a felvilágosítás beillesztését az Anyák iskolája tervébe.

Az egyesületek tagjai mindenkor elsősorban a hivatalos közleményeket olvassák el!

A LAKÓK SZOLIDARITÁSA A HÁZIÚRRAL.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Igen tisztelt Asszonyom!

Béremelés, felmondás, házmesteri szemtelenség, lakás-uzsora: ez ma Budapest témája, amelyet a háztulajdonosok újabb és újabb merényletei állandóan napirenden tartanak. Az elkeseredés azonban még mindig nem jutott tetőpontjára, a lakók még mindig nem ébredtek szolidaritásuk tudatára. Nemcsak, hogy a szervezett ellentállásig nem jutottak el, hanem még a legprimitívbb érdekközösségmegnyilvánulásig sem.

Azon martírok egyike vagyok, akik a család kis jövedelmének ki nem terjeszthető összegéből az életszükségleteknek legszükségesebb összeszorítása mellett sem tudják kielégíteni a házbirtokosok igényeit. Így hát félvéről-félverre költözködni vagyunk kénytelenek. Mind kisebb és kisebb lakásba: öt szobából háromba és a város belső területéről a proletárnegyedbe, annak is a legszűkebb határaitra jutottunk már. É vándorlások alkalmából, sajnos, sok érdekes tapasztalatra tehettem szert.

Az egyiket b. lapjában a célból szeretném megpendíteni, hogy az illetékes körök figyelmét felhívjam a baj orvoslására. (Ha ugyan léteznek „illetékes körök”, mert létüknek ép oly kevéssé adják jelét, mint az isten.)

A lakásmegetekintésnél ugyanis a háziúristen földi helytartója, a házmester-pápa, vagy annak „vici” névre hallgató államtitkárja kíséri az embert. S ha a lakót szerényen megkérdezzük a „pesti bolha”, „élő lencse” vagy efféle irányában, félénk tekintetet vet kísérőnk öszent-ségére és nem válaszol. Hiába érdeklődünk a lakás hibái, a kályhák stb. használhatósága iránt: feleletet csak a „kitapasztalás” ad. Amikor hurcolkodás napján a falakról letúnt gobelinek, képek, étagérek, szekrények helyén a férgek kisebb-nagyobb telepeit találjuk, ha a kályhából füstoszlopok törnek ki, ha az alattunk, fölöttünk és mellettünk lakók sügött beszélgetéseinek akaratlan meghallgatása után észrevesszük, hogy „papírfalak” közt élünk, akkor az előttünk lakó emlékét áldjuk, mert nem figyelmeztetett bennünket mind e tűrhetetlen hibára. Eszünkbe sem jut, hogy a házmester szigorú pillantásainak hatása alatt a volt lakásunk bérlőjét mi sem figyelmeztettük arra a rengeteg, a néző szemébe nem ötlő, de annál kellemetlenebb hibára, amely utódunkat most bizonyára ellenünk is elkeseríti. Mi üldözött bérlők nem tartunk össze még annyira sem, hogy őszintén figyelmeztetnők egymást lakásaink, a futólagos megetekintésnél izembe nem ötlő hátrányaira.

Mint hogy azonban, felmondás után még hosszabb ideig élünk lakásainkban, bizonyára tovább is gyávábbak leszünk, mintsem hogy a cerberus jelenlétében nyíltan merjünk beszélni. követelnünk kell tehát azt a rendszabályt, hogy a házmester a lakás előtt várja be a megetekintőt, aki így bizonyára könnyebben kap majd őszinte választ.

A mai viszonyok mellett a lakó a háztulajdonossal szolidáris. Legfőbb ideje, hogy egymással legyünk szolidárisosak, mi nyomorultjai Budapestnek,
De. R. N.-né.

SZEMLE.

Az ipartörvényjavaslat és a nők. Az átmeneti kormány, minek utána az apróbb törvényjavaslatok szalmaszálaikat vetette a vízbe, amelyeket életmeghosszabbítási igyekezetében szétmorzsoltsa görcsös öklében. most az ipartörvényjavaslat mestergerendáját lökte az árba. Ebbe kapaszkodva hosszabb ideig vígan lubicokolhat még. A nőmozgalom szempontjából

kiváló fontosságú törvényjavaslatról egyelőre megjegyezhetjük, hogy egyetlen egy női organizációnak sem küldték meg a javaslatot, holott hivatalos kijelentés szerint minden érdekelt testületnek elküldték véleményezés végett. – Megint határoznak rólunk, nélkülünk. A javaslat száz- meg százezer nő életérdekét közvetlenül érinti. Úgy látszik, Szerényi, a kereskedelmi tárca vezetője, teljesen süket a dolgozó nők igényei iránt.

A svéd liberális párt a nő választójoga mellett.

Ez a párt január havi közgyűlésén programjába vette a nő választójogának kérdését és elhatározta, hogy ez év folyamán törvényjavaslatot nyújt be a parlamentnek érdekében. A Jus Suffragii jelentése szerint februárban már be is nyújtották a javaslatot.

A női választójog tárgyalása az angol parlamentben. Mire lapunk az olvasók kezébe kerül, megint jelentős eseményen lesz túl az angol nőmozgalom. Stranger képviselő ugyanis február 28-án nyújtja be újra választójogi javaslatát, amely taktikai okból hű másolata Dickin-son tavaly furfanggal „kibeszélt” javaslatának.

**Németország első gyermektörvény-
széke.** Január 15-én kezdte meg működését a Majna melletti Frankfurtban létesített gyermektörvény-szék, amely 12-18 év közötti vádlottak ügyeit tárgyalja.

Campbell-Bannermann a nők választójogáról.

Egy Dumfernlineben megtartott választói gyűlésen a suffragettek taktikájuk gyakorlatához híven megkérdezték az angol miniszterelnököt, mi a véleménye a suffragettek mozgalmáról. Campbell-Bannermann elismerte, hogy a zajos mozgalom óriási teret hódított a nők választójoga eszméjének. Véleménye szerint folytatniuk kell a gyűléseiket és akciójukat, ha az egész közvéleményt meg akarják nyerni.

A Nemzetközi Nőszövetség. Az International Council of Women 1908. szeptember I-II. Genfben rendkívüli közgyűlést tart az 1909-iki Torontóban (Kanada) tartandó rendes közgyűlés előkészítésére. A közgyűlés után nemzetközi nőkongresszus lesz, melynek előkészítésére minden ország nőszövetsége megbízottakat küld ki.

Nők mint városi tanácsosok. Angolországban most folytak le az első községi választások, amelyeknél a nők minden községi tisztségre választók és választhatók voltak. A 17 női jelölt közül hatot megválasztottak. Readingben, az Oszkár Wilde balladája révén világhírűvé vált városban S u t t o n kisasszonyt, Bewdleyben Woodward asszonyt, Oxfordban, a konzervatív egyetemi városban a radikális Merivale kisasszonyt, Breconban Morgan kisasszonyt, Alderburghban dr. Garrett Anderson orvost, High-Wycombeban Dove kisasszonyt választották városi tanácsossá.

Az orosz nők duma-választójoga. Az „Anglo-Russian” írja: Európában kevesen tudják, hogy az orosz nők a férfiakéval egyenlő feltételek mellett duma-választók. Csakhogy megbízott útnak kell szavazniok. Erdekés, hogy az asszonyok a választójoguk gyakorlásával, nem választóképes férfiakat bízhatnak meg. Az egyes pártok versenyeznek, hogy minél több nem választó férfi számára női megbízást nyerjenek.

Különféle hírek. Fischer Regina dr-t a nagybecskereki megyekórház orvosává nevezték, ki. – A sassari-i egyetem zoológiai és összehasonlító anatómiai tanszékére Rina Monti,

a páviai egyetem magántanárát, rendes tanárrá nevezték ki. – Franciaország 19,715.000 kereső polgára közül 6,840.000, tehát egyharmad nő. Megjegyzendő, hogy Franciaországban sem számítják keresőnek a háziasszonyt. – Az Egyesült-Allamok vándorkönyvtárainál alkalmazott tisztviselők közül 365 nő. – Montpellierben az egyetemi szülészeti klinika igazgatójává Dr. Marie Pausselt nevezték ki. – Stuttgart példájára a müncheni rendőrség is alkalmazott nőiasszistenst. – Az angol törvényhozás messzemenő gyermekvédelmi törvényjavaslatot tárgyal.

IRODALOM.

Természet és társadalom. Népszerű tudományos könyvtár. Kiadja a Huszadik Század szerkesztősége.* Igazán tudományos, de népszerű irodalom nagy hiánya mellett kitűnő szolgálatot tehet az új vállalat. Az eddig megjelent füzetek belső értéke és csinos kiállítása elismerésre méltó. Az első négy füzet közül kiemeljük Kúnfi Zsigmond munkáját, amelynek egy részét lapunk más helyén közöljük. Kúnfi valósággal lazító anyagot állított össze közoktatásunknak a faj szellemi és fizikai ereje ellen törő bűneiről. Hiányos, különösen a nőmozgalom szempontjából, Jászi Oszkár dr. füzete. A vállalat kiadványai olcsók, füzetenként I k.

Napló a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak 1907. évi kongresszusáról. Kiadja a Magántisztviselők Országos Szövetsége, ára 1.30 k. A könyv a kongresszus elé került határozati javaslatokat és a nagygyűlésen elhangzott és gyorsírók által följegyzett összes előadói beszédeket és egyéb felszólalásokat tartalmazza. Részletesen beszámol a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyainak szabályozásáról, beleértve a vasárnapi munkaszünet és a munkaidő szabályozását, a szervezkedés alapvonalairól és fejlődéséről, a nyugdíjkérdésről és a magántisztviselőket és kereskedelmi alkalmazottakat érintő különböző biztosítási ágakat rendszeresítéséről, a szakoktatásról, valamint végül a gazdasági és szociális törekvésekről elhangzott előadásokat és vitákat. A napló valósággal kompendiuma s magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak összes törekvéseinek és mint ilyen a legelső alapvető munka, amely a hazai szakirodalomban ebben az leányban megjelent. Mindazok, akiket a magánalkalmazottak törekvései érdekelnek, alapos tájékozást nyernek a Napló által. A Napló erénye a kongresszus tárgyalásainak hézag nélküli ismertetése, de egy kicsit sok a jóból, hogy a lelkiismeretes gyorsírói följegyzéseket meg sem „fésülték”, hanem a mondott szó minden bárdolatlanságával, a mondat szerkesztés retouchának gondos elkerülésével szinte lefényképezték. Súlyos és eléggé meg nem róható hibája, hogy a végleges határozatok szövegét nem vonták ki a beszédek tömkelegéből. A véglegesen elfogadott határozatok pontos szövegének ismerete fontos. A napló sajtó alá rendeződének feladata lett volna a kivonatolás, amelyet most minden egyes olvasónak külön-külön kell elvégeznie.

* I. Jászi Oszkár dr.: Mi a szociológia? III. Madzar József dr.: Az ember származása. IV. Szende Pál dr.: A magyar adórendszer igazságtalanságai. V. Kúnfi Zsigmond: Népoktatásunk bűnei.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK:

Budapest Székesfőváros Statisztikai Évkönyve. 1905.

A Népszava könyvkereskedés kiadásában: Bebel Ágost: A nő és a szocializmus. Fordította Somogyi Béla. Ara 3 korona.

Egészség-naptár szerkeszti Marton Sándor dr. Ara 1,20 korona.

Faber Oszkár: Egy szerzetes naplótöredéke. Ara 1 korona.

Ebresztő tudományos népszerű füzetek: I. Hogyan lett a vallás. II. Voltaire: Boulainvilliers gróf ebédeje. III. Hogyan lett az ember. IV-V. Menger Antal dr.: Néppolitika. Füzetként 20 fillér.

Bodrogi Zsigmond: Tövises tarlón. költemények Ara 1 korona.

Henriette F ü r t h: Die Berufstätigkeit des weiblichen Geschlechts und die Berufswahl der Mädchen. Felix Dietrich, Gautsch. 50 Pf.

Adelhaide von Welczek: Das Frauenstimmrecht in den verschiedenen Ländern. Felix Dietrich. Gautsch. 25 Pf.

Marie Vegnet: Die Armen- und Waisenpflege. G. B. Teubner, Leipzig. 50 Pf.

Dr. W. A m e n t: Die Seele des Kindes. Franckhsche Verlagshandlung. Stuttgart. I.-M.

Dr. E. Teichmann: Fortpflanzung und Zeugung. Franckhscher Verlag Stuttgart. I.-M.

P. Hörenz: Besteht ein sittlicher Unterschied zwischen der Untreue des Mannes und der Untreue der Frau? Curt Nietschmann Halle a/S. 80 Pf.

Tina Pfeiffer-Reimund: Das Mysterium des Weiblichen. Leipzig, Friedrich Rothbarth. Ara. 1.50 M.

Walter Jesinghaus: Nietzsches Stellung zu Weib, Liebe und Ehe. Leipzig, Friedrich Rothbarth. Ara 1,50 M.

Dr. Maria Baum: Die gewerbliche Ausbildung der Industriearbeiterin. Leipzig, Felix Dietrich. 25 Pf.

A GÓLYAMESE.

Németből fordította: GERGELY JANKA.

A minap – alkonyat volt éppen –
Csöndesen a gyerekszobába léptem.
Egy sarokba gyorsan belopódtam,
A céloom az volt, hogy hallgatódzzam. –
Ahogy ott állok fülem hegyezve
Felhangzik íme a gólyamese. –
„Böske, szól Gyuri fontoskodva
Nem hozott ám minket a gólya!
Sokat törődött az velünk.
Ezt csak bebeszélték nekünk.
Nem is vitt a gólya soha a csőrében
Anya nemrégiben maga mondta nékem.
Nem is csípte meg anyát soha.
Hiszen ő csak tudhatna róla!
S hogy azelőtt a tóban feküdtünk.
Az is csak mese, melynek felültünk. –
A valóságban sokkal szebb úgy ám.
A pici gyermek csöndesen, puhán.
Anyuka szívéen fekszik melegen
Mikor még egészen gyenge, védtelen.
Az anya a picit óvja védi,
Munkáját lassan, csöndesen végzi,
Hogy a babának ne essék baja,
Míg anyja szívéen gondosan takarja. –

Mikor a kis baba megnő lassan lassan
Meválík anyjától szépen, óvatosan
Anyja e mellett nagyon-nagyon szenved
Hiszen a szívéen válik le a gyermek.
Hogy örül azután, ha megvan a baba,
Boldogan kiáltja: „Neked adom, apa.”
Böske csöndben hallgat, szemét száját tatja
Úgy figyel. milyen szépet tud a bátyja. –
De most szemébe néz erősen a nagyinak.
Pici ajakáról ilyen szavak folynak:
„Egyet nem értettem az egész mesében
Mért történjék mindez a mamákkal éppen. –
Apja szívéen gyermek soha sem fekhetik
Papáknak nem lesznek pici gyermekeik?”
„Dehogy, felel neki Gyuri nagy okosan.
Nem megy az sehogyse, de nincs is szokásban.
Megtennék szívesen, hogyha ráérnének.”
De hiszen oly sokat dolgoznak szegények.”
„Aztán meg – nevetve veti közbe Böske,
Nem is mozognak oly óvatosan, úgy-e?
Láttam én nemrégén magam is papákat
Villamos kocsikról bizony leugráltak.
Egész nagy darabon futnak is utánuk.
Szépen megijedne a kis baba náluk. –
Jobb dolga van annak mégis anyuskánál.
Nézd csak Gyuri, nézd csak, éppen itt is
[van már.]”

Rajt csüng mindkettő már is a nyakamon.
Balról a fiacskám, jobbról a kis lányom.
Mikor aztán végre sok ölelés után
Ölbe szedem őket, melegen és puhán.
Csillogó szemekkel kérdezi a lányka.
Amit a Gyuri mond, igaz az, anyácska?
Amikor picinyke voltam még egészen.
Ittbent voltam nálad, benne a szívedben?
Fejét az ölembe hajtja meghatottan:
Anyám édes, – jaj de jó lehetett ottan!

SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

P-y I-a. K-r: Magyarországon kertésztanítónő-képző nincsen. A pálya legmelegebben ajánlható. Németországnak több ilyen intézete van. Legajánlatosabb Elvira Castner dr. intézete: Berlin-Marienfelde. Felvételt feltétel: legalább 16 éves kor, felsőbb leányiskola befejezése; a kurzus 2 évig tart. Tanítóképezdét végzett növendékek számára rövidebb, azaz csak 10 havi tanfolyam van.

-r -a: A Jászai-Glücklich-Szász sorozatra többé nem térhetünk rá. Egyébként nem közlünk olyan cikket, amelynek szerzője a szerkesztőséggel szemben is anonymitásba burkolózik. A cikk, második része mozgalmunk teljes félreértésén alapszik. Ön azt mondja: „A feminizmus azonban, amit sajnálattal konstátálok, ma még abban a helyes törekvésében, hogy a nőt mai egészségtelen kizárólagos erotikájából kiemelje egy józanabb, emberibb légkörbe sokszor túllépi a helyes határt, mikor ellenszenvet, elfogultságot nyilvánít mindennel szemben, minek nemi jellege van, vagy a szexualitásban gyökerezik. Megteszi ezt akkor is, mikor olyan értékekről van szó, mint a művészi szép, amelyre mindnyájunknak oly szükségünk van, mely anyyi kiváló ember legnemesebb élettartalmát képezi, nem szeretném, ha a nők győzelme reakciót hozna a művészetek kultuszában.” El sem képzelhetjük, hogy a nőmozgalomnak melyik ténye „lépte túl a határt”, vagy iparkodott „reakciót hozni a művészetek kultuszában.”

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitz-utca 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ GEORGINA
V., Arany János-utca 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 6 korona.

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
V. ker., Mária Valéria-
utca 12., II. em.
Pénteken este 6—8-ig.

MEGHÍVÓ

az 1908. március 22-én, vasárnap d. e. 10 óra-
kor egyesületünkben (V., Mária Valéria utca 12)
tartandó

III. rendes évi közgyűlésre.

NAPIREND:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkár, pénztáros és számvizsgáló-bizottság jelentése.
3. Ügyvezető, 24 rendes választmányi tag és 3 pót-tag választása.
4. Esetleges indítványok, amelyek 8 nappal a közgyűlés előtt írásban nyújtandók be. (Alapsz. 10. §. 4. pont).

Budapesten, 1908. március 1-én.

A választmány.

Vidéki tagtársainknak, ha a közgyűlésen résztvenni szándékoznak, mindennemű útbaigazítással szívesen szolgál az ügyvezetőség. Örvidenénk, ha minél több vidéki tagtársat üdvözölhetnénk a közgyűlésen.

Vasárnap. 1-én d. e. 1/2 4 órakor az újjvárosházán
(IV., Váci-utca 62):

Nme Nelly Roossel (Paris): L'ÉTERNELLE SACRIFIÉE. (Akit mindig feláldoznak.) Jegyek ára 2 és 1 k, egyesületünk tagjai féláron kapják.

Szerdán, 11-én este 6 órakor egyesületünkben:

SZÜLŐI ÉRTEKEZLET. Tárty: Milyen legyen az intézeti nevelési Belépődíj vendégeknek 40 fillér.

Kedden. 17-én este 7 órakor egyesületünkben:

Előértekezlet az AMSTERDAMI KONGRESSZUS tárgyában. Minden érdeklődőt szívesen látunk.

Vasárnap 22-én d. e. 10 órakor egyesületünkben;
KÖZGYŰLÉS (1. a meghívót).

Pénteken, 27-én este 6 órakor az újjvárosházán (IV., Váci utca 62):

dr. phil. Helene Stöcker (Berlin): MUTTER-SCHUTZ. (Az anyaság védelme.)

Hétfőn, 30-án este 7 órakor:

A KÖZPONTI HÁZTARTÁS-ban lakni óhajtok előértekezlete. Konkrét előértesztések

Adományok. Egy tagtársunk, aki ismeretlen kíván maradni, gyermekkori takarékpénztári betétjének kamatai fejében 120 k-t ajándékozott egyesületünknek. Vivant sequentes! A politikai propagandára Szenczy Margit tagtársunk 3 k-t ajándékozott. További adományokat kérőnk és remélünk.

Februári krónika. Egyesületünk múlt havi előadásai közül különös figyelmet érdemel Schwimmer Rózsa: TÁRSADALMI FELADATOK AZ ÁLL. GYERMEKVEDELEM KÖRÉBEN című ismertető előadása, amelynek befejező részében irányt és munkakört jelölt ki azon nők számára, akik szabad idejükben a gyermekvédelmet kívánják szolgálni. Mindenkinek, aki komoly, megbízható munkása kíván lenni a társadalomnak, szívesen szolgál mindennemű útbaigazítással Szirmay Oszkár tagtársunk (V. Perczel Mór-utca 2., telefon).

Budai előadásunk szép erkölcsi sikerrel járt: sok hívet szerzett eszméinknek a főváros dunántúli részében és ott is megnehezítette az ellenünk áskálódó rágalmas munkáját. Reméljük, hogy budai új barátaink ellenek fognak ezután résztvenni munkánk minden részében.

Egyesületünk választmánya 3-tagú jelölő bizottságot küldött ki a közgyűlésen megejtendő választás előkészítésére. Az ügyvezető javasolja saját munkakörének egy szakmára szorítását, hogy szaktanulmányait ügyünk érdekében jobban érvényesíthesse. Ezt lehetővé teendő, a választmány az egyesületi munka jobb megosztására törekszik és kéri az összes tagtársakat, hogy ebben a törekvésében támogassák és rendszeres munkára jelentkezzenek.

Behatóan foglalkozott a választmány az új ipartörvény tervezetével, melyet — ha egész terjedelmében a nyilvánosság elé kerül — megvitatás tárgyává fogunk tenni. Akik tagtársaink közül szakszerűen foglalkoznak e tervezettel, szíveskedjenek az ügyvezetőnél megbeszélés céljából jelentkezni.

Szülői értekezletünkön nagyszámú közönség vett részt a gyermek és a cseléd közötti viszony megvitatásán. Ezúttal a szó szoros értelmében értekezletünk: előadás nem előzte meg a vitát, hanem csak az egyéni vélemények elhangzása után foglalta össze és egészítette ki azokat az elnöklő ügyvezető. A nagyon eltérő vélemények halmazából, mint eredményt, röviden a következőt hámozhatjuk ki: a gyermek a cselédben felnőtt, családja tagjaihoz hasonló embert lásson, munkáját becsülje meg, önértétét ne sértse. Ne fosszuk meg ettől a jóformán egyetlen alkalomtól, amely más társadalmi osztály tagjával összehozza. De szigorúan ügyeljünk arra, hogy egészségi szempontból veszélyt ne hozzon sem a cseléd a gyermekre, sem a gyermek a cselédre; adjunk alkalmat ez utóbbinak teste kellő tisztántartására. Ha játék közben van együtt a cseléd a gyermekkel, vagy ha több gyermek játékát ellnőrzi, vagy ha nincsen egyedül a gyermekkel, akkor befolyása káros nem lesz. Csak a beszélgetve töltött órák lehetnek aggályosak, ha a gyermeknek nincs semmiféle foglalkozása és természetes érdeklődéssel kíséri a cseléd gondolatainak, érzelmeinek, viselt dolgainak primitív elbeszélését, amely nem lehet tekintettel pedagógiai kellékekre és könnyen okozhat kárt az érzékeny gyermeki lélekben.

Mme Nelly Roossel előadásait lapunk zárta után tartotta s ezért kénytelenek vagyunk tagtársainkat saját tapasztalataikra és a napisajtó tudósításaira utalni, amelyeket persze kellő kritikával kell olvasniok.

Külden meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESÍTÉSEI.

Postatak. 17764.
TELEFON 80—75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.

Március 7-én Vidám estély a Royal-szálló dísztermében.

Felkérjük tagtársainkat, hogy mint minden évben, ezidén is kövessenek el mindent az estély sikere érdekében. Jövedelme állás-közvetítőnk és üdülőtelepünk javára szolgál. Meghívók és belépőjegyek (áruk 5 korona, tagoknak 2 korona) az egyesületben kaphatók.

Összejövetelek március havában:

3-án, kedden este ½8 órakor:

A VIGALMI BIZOTTSÁG UTOLSÓ, ELŐKÉSZÍTŐ ÜLÉSE. — Az estély végleges rendezésének megbeszélése. Erre az ülésre a vigalmi bizottságon kívül álló tagtársakat is meghívjuk.

4-én, szerdán este 8 órakor:

TAUBNER MARGIT előadása.

7-én, szombaton este 8½ órakor:

VIDÁM ESTÉLY A ROYAL ÖSSZES TERMEIBEN.

11-én, szerdán este 8 órakor:

MADZSAR JÓZSEF DR. előadása AZ EMBER SZÁRMAZÁSÁRÓL.

15-én, vasárnap:

KIRÁNDULÁS A HŰVÖSVÖLGYBE. Találkozás 10 órakor az egyesületben. Visszatérés a városba délután 5 órakor. Ebédet mindenki magával visz.

18-án, szerdán este 8 órakor: Utolsó szerdai összejövetel.

FABER OSZKÁR előadása A SZABADGONDOLATRÓL.

26-án, csatörtökön este 8 órakor: Tagértekezlet. Az ügyvédi irodákban alkalmazott kartársak vasárnapi munkaszünete.

Új esti tanfolyamok kezdődnek március első napjaiban magyar és német gyorsírásból, könyvtitelből, gépírásból (6 féle rendszerű írógépen), írógépjavitásból és német nyelvből.

A tornatanfolyam 16 növendékkel megkezdődött és nagy érdeklődéssel folyik.

Februári krónika. 5-én Fischer M. mérnök az angol munkásviszonyokról tartott igen érdekes és tanulságos előadást. A következő szerdán Ámon Ottó olvasta fel néhány versét. — 19-én hangversenyt rendeztünk,

melyen Nadas Margit operaénekesnő és Deutsch Ibolya tagtársunk voltak szívesek közreműködni. — 14-én gyorsírótanfolyamainkat fejeztük be, a rendes kitűnő eredménnyel.

Februári választmányi ülésünk 32 rendes és 3 pártoló tagot vett fel. Az iroda ez alkalommal 28 elhelyezésről tett jelentést.

Adomány. A kereskedelmi Bál rendező bizottsága ez évben is juttatott egyesületünknek a bál jövedelméből 200 koronát.

Könyvtár. A könyvtárosok kérik az olvasókat, akiknél 4 hétnél régebben van könyv, azokat sürgősen beszolgáltatni. A könyvekre vigyázzunk, a felragasztott számokat és a könyvlapokat ne rongáljuk!

Vasárnapi munkaszünet. Kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy a vasárnapi munkaszünet megszegéséről tudomásukra jutó adatokat sürgősen közöljék egyesületünk titkárságával.

Lakásváltozások pontos bejelentését kérjük.

Nagyváradi. Márciusi program:

Március 8-án délután 2 órakor választmányi ülés.

15-én délelőtt 11 órakor szabad előadás.

22-én délután 3 órakor taggyűlés.

29-én kedélyes délután.

Egyesületünk már némileg a kezdeti nehézségein túl van, — sikerült lelkes kis csapatunknak folytonos s szakadatlan agitálásokkal — már az itteni kartársak nagy részét egyesületünk köré vonzani. Tagjaink száma a pártoló tagokkal együtt 65. Február 6-én választmányi ülést tartottunk, amelyen foglalkoztunk a taggyűlésnek minél szélesebb keretekben való kiterjesztésével. Egy taggyűjtő bizottságot küldtünk ki, amely hivatva lesz a nagyváradi nőtisztviselők névsorának összeírására s egyszersmind működésének célja az is, hogy mindazokat, akik az egyesületnek még nem tagjai, rábírják az egyesületbe való belépésre. A lakáskérdés megoldása volt a gyűlés másik tárgya. A jelenlegi helyiséget — azaz a magántisztviselőkkel közösen használt helyiséget — továbbra is megtartjuk, és ezért használati díjul — 120 korona évi bért felajánlottunk.

KRÓNIKA. Igen sikerült teastélyt rendeztünk a múlt hó 25-én. Az estély műsorának kimagasló pontja Ágoston

Péter dr. jogakadémiai professzornak a „szeretettől” tartott tanulságos s a szépszámú hallgatóság figyelmét mindvégig lebilincselő előadása volt. Breuer „Margit monológja s Nagy Jolán hatásos szavai nem kevésbé emelték az estély sikerét. Az estély úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben várokozásán felül sikerült.

Az elnökség ezúton is felhívja a választmány tagjait, hogy az üléseken jelenjenek meg, mert a legközelebbi választmányi ülés mindazok pótlásáról, akik egymásutáni ülésen meg nem jelentek s magukat ki sem mentették, gondoskodni fog. A vezetőség az egyet hivataltal lapját, a „Nő és a társadalom” folyóiratot az egyesület tagjai részére egyelőre csak 12 példányban rendelte meg, úgy hogy minden négy tagra jut 1 példány s az kézről-kézre adva olvasandó.

GYORSÍRÁSI TANFOLYAM. Felhívja az elnökség mindazon tagokat, akik a Gabelsberger-Markovits módszerű gyorsírást elsajátítani kívánják, – hogy előjegyzésbe vétel végett az ügyvezetőnél akár személyesen, – akár levélel jelentkezzenek. A kurzus díját a lehető legmérsékeltbben állapítjuk meg.

ÁLLÁSKÖZVETÍTÉS. Felhívjuk a kartársnőket, hogy a tudomásukra jutó állásüresedéseket az ügyvezetőnél azonnal bejelenteni szíveskedjenek.

Pécs. Nem küldött havi jelentést.

Szombathely. Működésünk a lefolyt hóban immár alapozott úton haladhatott előre. Állásközvetítési intézményünket állandóan igénybeveszik úgy a munkaadók, mint az állástkeresők. Tanfolyamainkat a hallgatói: szorgalmasan látogatják. Ismeretterjesztő előadásainkkal szemben az érdeklődés mindinkább fokozódik. Nagyszámú közönség hallgatta február 16-án Feldmann Bódog dr. orvos előadását a célszerű és higiénikus öltözködésről. A kiválóan értékes és érdekes előadás keretében nemcsak ruházódásunk külső megnyilvánulásairól emlékezett meg Feldmann dr., hanem különös súlyt helyezett a fehérnemű anyagára.

Tekintve, hogy anyagi okokból könyvtárunk kérdése egyelőre még meg nem valósítható, kiváló kedvezményben részesít bennünket a kereskedelmi Alkalmazottak Szakegylete, amennyiben értékes, modern munkákkal felszerelt könyvtárát igen kedvező feltételek mellett szíveskedett tagtársainknak rendelkezésére bocsátani.

A város tanácsa pedig irodai berendezésünket gyarapította 2 függőlámpa átengedésével.

Mozgalmunk szempontjából a legkimagaslóbb esemény Glücklich Vilmának a 2-iki estély keretében tartott előadása volt a feminizmus hatásáról a családi életre. Eljött őt meghallgatni városunk társadalmának minden rétege és azóta sűrűn vitatják mindenfelé az általa felhozott és ismertetett kérdéseket. Hogy milyen eredményt? – bizonyítja, hogy azóta egymásután jönnek az önként jelentkező tagok felvételre. Az estély tagtársaink buzgóságának eredményeképpen mindenképpen fényesen sikertült. Anyagi eredménye sem maradt az erkölcsi siker mögött, amennyiben 501.20 koronát jövedelmezett tisztán.

Jövő havi előadásaink programját a következőképpen állapítottuk meg:

Március 15-én délután 5 órakor (a polgári leányiskolában) A leánynevelésről beszél Greisinger Ottóné.

Március 29-én délután 5 órakor (a polgári leányiskolában) Az evolúcióról tart előadást Kaufmann Adolfné.

TROMBITÁS ERZSI.

A tisztviselőpálya megrontói. Abban a harcban, melyet a Nőtisztviselők Országos Egyesülete folytat azon üzleti gyors- és gépíróiskolák ellen, amelyek tisztán spekulációból minden jelentkezőt tanfolyamra fogadnak, érdekes adatok birtokába jut. Így pl. összeállította, hogy a Gabelsberger-szakiskola egy tanfolyamának negyven növendéke között

1	tanuló	4	elemi végzett
3		5	
11		6	
4		1	polgárit
16		2	
3		3	
2		4	

Ezek a szerencsétlen teremtések egyrészt elpusztulnak, mert a jobban képzett erővel nem versenyezhetnek és vagy új idő- és pénz-áldozatot kell hozniok más pályára való készülésre, vagy a züllés lejtőjére jutnak. Egy másik töredékük pedig a legmegalázóbb protekcióhajhászással „tisztviselő” címen irodába kerül. Ott rontja a fizetési viszonyokat – ismeretek hiányában igényei sem lehetnek – és rontja a nőtisztviselők munkájának megbecsülését. A gyors- és gépíróiskolák lelketlen tulajdonosaival szemben a legerélyesebb eljárást kell megindítani.

Ez is haladás. A fatermelő és fakereskedő hivatalnokok országos egyesülete utolsó közgyűlésén elhatározta, hogy a szakmánál működő nőtisztviselőket is felveszi. Ez a határozat éppen 10 évvel késett el. Amióta ugyanis a Nőtisztviselők Országos Egyesülete szakmára való tekintet nélkül egyesíti az összes nőtisztviselőket. Az ilyen szakmákra forgácsolt egyesületeknek ma már, az egyédek koncentrációjának idejében, egyáltalában nincsen létjoguk. A tisztviselőnek egy az érdeke, akár bank szipolyozza előkelő vérét, akár a fűszeres bolt könyveinek vezetésében merül ki. Faszakma, vagy bármely más szakma tisztviselői csak az alkalmazottak összességével együtt számíthatnak befolyásra. Mi a nőtisztviselők erejét koncentráljuk.

Fontos! Kérjük tagtársainkat, hogy közöljék velünk olyan nőtisztviselő nevét és pontos címét, akik még nem tagjai egyesületünknek.

Állástkeresők figyelmébe. Kérjük azokat a tagtársakat, akik februárban jelentkeztek állástkeresésre, hogy igen fontos ügyben sürgősen jelentkezzenek a titkárságnál!

Minden magyar tisztviselőnő tartozék a Nőtisztviselők Országos Egyesületéhez!